

ATOMERŐMŰ

XLIII. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM

EXTRA

Életünk korona idején:
összetartás az erőműben

Gyurgyalagok, magbonbon és
bazsalikomceruza, avagy kapuban a természet

Ízelt ízek: rovarévőké a jövő?

Tartalom | 2020. augusztus

- Köszöntő 3
- Extrém védelem 4
- Összhangban 10
- Ajándék extrákkal 16
- Ha 1 millió ember adna 700 forintot... 20
- Van egy mesém 24
- Extra töltés 28
- Ízelt ízek 32
- Élmények a Duna-körön 36
- Nyár van, nyár 40
- Csak felkapcsolom, semmi extra 42
- Emelt létszámmal folytatódik a szakemberképzés 44
- Kicsit más szemmel 46
- A pillanat varázsában 48
- Jót tesz a testnek és a léleknek 52
- Nyugdíjba vonult kollégáink 53
- „Próbálom egy kicsit jobbra tenni a világot” 54
- Babahírek 56
- Gyászközlemények 58
- Extremitások az etikában és az arany szabály 59

Impresszum

Kiadja: MVM Paksi Atomerőmű Zrt.
Felelős kiadó: Pekárik Géza vezérigazgató
Főszerkesztő: Torma Dóra; e-mail: atomeromujsag@npp.hu
Szerkesztőségi munkatárs: Czibuláné Mayer Szilvia
A szerkesztőség tagjai: Enyedi Bernadett, Gyöngyösi Petra, Gyulai János,
Lehmann Katalin, Orbán Ottilia, Prancz Zoltán, Susán Janka, Tóth Márton
Szerkesztőség címe: MVM Paksi Atomerőmű Zrt.
Tájékoztató és Látogatóközpont; 7031 Paks, Pf. 71 | Telefon: 75/507-882,
Telefax: 1/355-7280 | Internet: www.atomeromu.hu
Nyomdai előállítás: ATOMIX Kft. Nyomdaüzem | Felelős vezető: Gergely Judit Etel
Tördelés: Schubert Miklós, Szabó Szabolcs
Borítókép: Juhász Luca, Bodajki Ákos
Belső borítókép: Dr. Csákány Lóránt, Fizika? Művészet! fotópályázat

Dr. Kovács Antal
kommunikációs igazgató

Fotó: Juhász Luca

Kedves Olvasók!

Ebben az évben kivételesen augusztusban is kezükbe foghatnak egy „Extra” lapszámot az Atomerőmű újságából. Máskor ilyenkor a kollégáink pihennek, a nyomdagépeket karbantartják, no de 2020 különleges év, ezt már mindannyian tudjuk, semmilyen szempontból nem olyan, mint amit korábban megszokhattunk.

Mi lehet extra az atomerőműben? Normál üzemben is szinte minden, nem véletlen, hogy évente több tízezer ember látogat el hozzánk, hogy információt szerezzen az atomenergiáról, és egy pillanatra betekintessen az életünkbe. Az elmúlt időszakban azonban nemcsak ők nem jöhettek hozzánk, hanem a számunkra mindennapi élet is felbolydult, jelentősen megváltozott. A pandémiás időszakban az volt a célunk, hogy védjük az erőművet üzemeltető embereket, és rajtuk keresztül a hazai áramtermelést – az ehhez szükséges intézkedések életünkre gyakorolt hatásáról számos kollégánk mesél mostani lapszámunkban.

Az atomerőmű önmagában „zöld” üzem, hiszen szén-dioxid-kibocsátás nélkül termel áramot. A vállalat viszont ezen túlmenően is törekszik arra, hogy ahol lehet, környezetbarát megoldásokat részesítsen előnyben. Augusztusi lapszámunkban bemutatunk egy ilyen különleges megoldást: ismerkedjenek meg a magbonbonnal, a bazsalikomceruzával és társaikkal, a fenntartható vállalati ajándékok új generációjával. Aki pedig távolabb tekintene, annak ajánlom cikkünket a jövő környezetbarát menüjéről, a rovarokról – ennek bevezetésén az erőműves konyhára azért még gondolkodnánk pár évet (évtizedet, esetleg évszázadot...).

Extrém védelem

Torma Dóra | Fotó: Bodajki Ákos, Juhász Luca

Egyedüllet, végtelen óráknak tűnő magányos műszakok az egyik oldalon, túl sok ember egy fedél alatt, a munkamegbeszélésbe belecsicsergő, otthon oktatót gyerekek a másikon – a pandémiás időszakot munkája jellegétől függően mindenki másként élte meg. Egy júliusi sajtóbeszélgetésen azonban nemcsak a negatívumokról, hanem pozitív tapasztalatokról is beszámoltak a Paksi Atomerőmű különböző területeken dolgozó munkatársai, és ezek érdekes módon nem ennyire sokfélék, hanem inkább mindenki ugyanazt a néhány dolgot emelte ki: a kollegialitást, egymás segítségét, a megoldásra törekvést, együttműködést, a vállalat egészének és az egyes kollégáknak a támogató hozzáállását.

„A 12 órás műszakok, a home office, a belépési korlátozások, a kontaktusok számának csökkentése mind egy célt szolgáltak: hogy a blokkok üzemeltetéséért felelős embereket megvédjük, és az ország áramellátását zavartalanul biztosítsuk” – mondta el

dr. Kovács Antal kommunikációs igazgató a beszélgetés elején. „Sok megoldásunkat átvették más országok atomerőművei is, így abszolút sikeresnek mondható a védekezés, pedig kihívásokból sem volt hiány: egy főjavítás és több üzem közbeni karbantartás

is zajlott az elmúlt hónapokban. Normálisan tudtunk működni ilyen körülmények között is, ami nagy szó 2020-ban.” Hogy mi is állt a normális működés háttérében, arról már a különböző területeken dolgozó erőműves munkatársak meséltek.

Balról jobbra: Baka Zoltán, Menyhei Dávid, Pirgi Valér, Juhász Gábor, dr. Kovács Antal, Feil Roland, Balogh Ferenc, Pálosi Attila, Pálosiné Ormai Rita, Juhász Nóra

Juhász Nóra (*Munka- és Személyügyi Osztály, Jövedelemgazdálkodási Csoport*)

„Váratlanul ért március közepén, hogy egyik napról a másikra nem kellett dolgozni jönnünk, de még meglepőbb volt, hogy milyen gyorsan sikerült átállnunk home office-ra. A feladatainkat gyakorlatilag teljes egészében el tudtuk látni, az elején az informatikai háttér okozott némi nehézséget, hozzá kellett szokni, hogy otthonról hogyan tudunk dolgozni, hogyan férünk hozzá az anyagokhoz. Meg kellett újítanunk a folyamatainkat, mert korábban papíralapon történt az ügyintézés szinte egésze. Meg kellett szerveznünk, hogy ezeket elektronikusan, e-mailben is meg lehessen valósítani. Az új munkarendek, a 12 órás műszak bevezetésével többletfeladatok is jelentkeztek, de összességében el tudtuk látni a tevékenységeinket,

végre tudtuk hajtani például a bérfejlesztést is. A home office nálunk nagyon jól vizsgázott, azt hiszem, a munkavállalókat motiválta, hogy bizalmat kaptak a vállalat részéről arra nézve, hogy otthonról is el tudják látni a munkájukat. Voltak persze nehézségek is, voltak napjaim, hogy ültem otthon a gép előtt, és arra riadtam, hogy este 10 óra van, teljesen összerosódott a munkaidő és az otthon töltött idő. Közben persze a telefonokat átirányítottuk a mobilokra, és természetes volt, hogy ha keresnek, segítünk a munkavállalóknak, akár délelőtt, akár este 10 óra van.”

Pálosiné Ormai Rita (*Radiokémiai, Üzemi és Minőség-ellenőrzési Laboratórium, Szekunder Köri Üzemellenőrző Csoport, E műszak*)

„Mi folyamatos három műszakban dolgozunk, és ez módosult

egyik pillanatról a másikra 12 órás munkarendre. Ez azt jelentette, hogy két nap reggel hattól este hatig, aztán este hattól reggel hatig munka, utána két nap otthon – de ott is folyamatos készenlétben. 2 hét ilyen munka után 2 hét otthonlét jött, de ez szintén készenlétben, arra várva, hogy ha az árnyékváltópárom esetleg lebetegszik, akkor azonnal be tudjak menni helyette. Nem volt könnyű ez az időszak. Nehéz volt átállni, de a munkánkat ugyanúgy el kellett látnunk. Nem volt kontaktus a kollégákkal, a műszakátadásban az egyik laborban az egyik kolléganő, a másikban a másik dolgozott, személyes érintkezés nem történhetett. Nagyon sokat voltunk egyedül. Nehéz elképzelni, milyen úgy dolgozni, hogy 12 óra alatt senkihez nem szólsz, senkivel nem találkozol, csinálod a munkádat, telefonon tartod a

kapcsolatot a szolgálatvezetővel és akivel munkaügyben szükséges. Nagyon megterhelő lelkileg, bár pár hét alatt végül hozzászoktunk, és vállaljuk újra, ha szükséges lesz.

Nagyon jólesett, hogy a cég biztosított számunkra napi ellátást, kaptunk ételcsomagot hideg és meleg étellel. Az otthoni életünk okozhatott volna egyébként nehézséget. Nálunk javarészből hölgyek dolgoznak, családanyák, akiket gyermekek és háztartás vár otthon. A 12 órás munkarend biztosan nem működött volna a férjem nélkül, és úgy tudom, ez más kolléganőknél is így volt.”

Pálosi Attila (*Biztonsági Rendszer Osztály, Vezérléstechnikai Csoport*)

„Ritával volt annyi előnyünk, hogy a gyermekünk nem iskoláskorú, így ezt a részt könnyebben átvészeltük. Én félig home office-ban dolgoztam, ami azt jelenti, hogy otthon készenlétben álltunk, és ha gyors beavatkozásra volt szükség, akkor kocsiba ültünk, és bejöttünk a kollégákkal. Kivéve a főjavítás alatt, ezt teljes mértékben bent kellett tölteni, mert különben a karbantartás nem tud dolgozni, számítógépen nem lehet megcsinálni a berendezéseken a hibajavítást. Mivel mi a blokkvezénylőbe bejárnak, az egy kicsit nehézséget okozott, hogy nehezebben tudtunk bejutni. Várjuk a következő kihívásokat, bár azért reméljük, nem lesz többet ilyen.”

Balogh Ferenc (*Termelési Alrendszer Működésfejlesztési Projekt, Berendezésmegbízhatósági Alprojekt*)

„A TAMF-projektben több mint húsz kolléga dolgozik, és nekünk

kifejezetten pozitív hatásokkal is szolgált ez a sajátos élethelyzet. Ez abból adódik, hogy a szten-derd nukleáris modell bevezetése során tudatosan építettük fel úgy a munkakörülményeinket, hogy a távmunka lehetséges legyen. Tehát szinte kivétel nélkül laptopon dolgozunk, amelyeken minden elérés biztosított ahhoz, hogy akár otthonról, akár a világ másik feléről dolgozzunk. Ezek az alapokon nekünk nagyon hamar sikerült felvonnunk azt a ritmust, amit a home office diktál. Nálunk is megvolt persze az a dolog, hogy néha ott felejtettük magunkat a gép előtt – ez lehet, hogy az egyes emberek számára okozott nehézséget, de az biztos, hogy a projekt számára kifejezetten fel- lendülést eredményezett.

Tanultunk néhány dolgot, amelyet az elkövetkezendőkben is szeretnénk használni: ilyen pl. a Skype vállalati verzió. A veszélyhelyzet idején tartott heti 30-40 Skype-értekezletet normál munkarendben is fenn akarjuk tartani. Illetve olyan lehetőségeket is feltártunk, ami például az oktatást és a képzést könnyíti majd meg a projekt működése során (pl. a Skype-pal lehet kép- és hangfelvételeket készíteni, amelyeket utána fel lehet használni az oktatás során).”

Feil Roland (*Irányítástechnikai Műszaki Osztály, Berendezés-technológia*)

„Március közepének legnagyobb hősei, azt hiszem, az informatikus hölgyek és urak voltak, akik előkészítették a mi home office-os munkánkat, és gyorsan úgy haladtak, hogy szépen sorban tudjuk hazaküldeni a kollégákat. A végső berendezkedés az volt, hogy két készenlétes kolléga volt mindig

bent, a többiek pedig home office-ban. Mi is Skype-on folytattuk le az értekezleteket. Nálunk főként tervezések előkészítése, tervszűrik megtartása, beadványozások, műszaki dokumentációk elkészítése zajlik, tehát a feladataink egy igen jelentős részét meg tudtuk otthonról is csinálni. A 4. blokki főjavításra minden feladattal elkészültünk, és el tudtuk indítani a főjavítást. Ami munka elmaradt, az mind olyan volt, ahol jelentős lett volna a pandémiás kockázat, mert túl sok ember lett volna egy helyen, ezért ezeket elhalasztottuk.

Az otthoni feladatok elvégzésében én is azt láttam, hogy sok ütközés ott volt, ahol a gyerekek is iskolások, tanulni kellett velük, a számítógépet is használták, és a szülők is otthonról szerettek volna dolgozni. A kollégáimtól gyakran este tízkor, éjfélkor, vasárnap délután jöttek anyagok – elkészült minden munka, de teljesen összerosódott a munka a hétvégével, a lazítást, feltöltődést nem sikerült mindenkinek megoldania. Nálunk például a gyerekek Waldorf-iskolába járnak, ahol nem számítógépen kapták a feladatokat, hanem a feleségem oktatta őket azon anyagok alapján, amiket a tanító nének küldtek. Előfordult, hogy e közben a legkisebb gyerkőcünk, aki hároméves, ott ült a kezemben, hogy ne zavarja őket – én meg telefonon éppen értekeztem a kollégákkal, és amikor elköszöntem, a kicsi beleszólt a mikrofonba a kollégáimnak, hogy puszilunk! Úgy gondolom, mi minden feladatot meg tudtunk oldani otthonról is, még ha kicsit nehezebben is, és a kollégáim nagyszerűen helyt álltak.”

Juhász Gábor (Üzemviteli Igazgatóság, ügyeletes mérnökök F műszak)

„Pozitívként éltük meg ebben az időszakban, hogy a vállalat nagyon odafigyelt ránk. Kifizették az autóval közlekedést, hogy ne bussozzunk, sőt autót vagy sofőrt is adtak, akinek arra volt szüksége. Mi ugyan nem használunk számítógépet otthon, de annak érdekében, hogy tovább csökkentsük a kontaktusokat, és mivel váltáskor sem találkoztunk, bizonyos dolgok eléréshez külön otthoni kapcsolatot építettek ki. A kétszeri étkezésért sokan hálásan vagyunk – aki reggel 5 körül eljön otthonról, és este 6 után kerül legkorábban haza, az aligha tud neki állni főzőcskézni, így ez sokat segített.

A Skype-értekezletek nálunk is nagyon beváltak. Nagyon jó gyakorlat volt, hogy az ügyeletes mérnököknek pszichológust biztosítottak – nem azért, mert zakkantak vagyunk, hanem hogy segítsenek feldolgozni ezt a helyzetet a kollégáknak. Dr. Juhász Márta, a Budapesti Műszaki Egyetem pszichológusa nagyon sokat segített a helyzet, a problémáink megoldásában, és őszintén szólva hosszú távon se lenne rossz, ha ilyen támogatást kaphatnánk. Remek volt a kommunikáció a Pandémiás Vezetési Csoport részéről, mióta itt dolgozom, ilyen jót, ilyen sok és alapos információátadást még nem tapasztaltam.

Negatívum volt a bizonytalanság. Eleinte azt hittem, jó, eltart egy

hónapig, kibírom, nem számít. Utána két hónap lett belőle, rendszerben, egye penész. Aztán kiderült, hogy a hatóságtól azt kérte a cég, hogy a lejáró hatósági vizsgáinkat decemberig hosszabbítsák meg. Úristen, ez decemberig fog tartani?! A 12 óra munka még hagyján, de a cikluson belül se igazán tudtunk pihenni, volt, aki nem bírta, be kellett menni helyette a pihenőidőben. Nem lehet a végtelenségig bírni a 12 óra munkát, nagyon, nagyon megterhelő dolog volt ez mindenki számára, aki ilyet sohase csinált, talán nem is érti, milyen. Mi ketten ültünk egy helyiségben a kollégámmal, és vártunk, vártunk. Közben telefonok jönnek, engedélyeztetünk sok mindent, tárgyalunk, de úgy, hogy

az ember nem mozdulhat ki abból az egy szobából, nagyon kellemetlen volt. Meg lehet oldani, csak ne tartson sokáig. És nagyon, nagyon hiányoznak a kézfogások!”

Pirgi Valér (Infokommunikációs Szolgáltató Osztály, Informatikai Csoport)

„Március második és április első fele nálunk rettentő sok munkával telt, elkezdtek szervezni gyakorlatilag a teljes ügyviteli csapat hazaköltözését, mindenkiét, aki nem vesz részt tevékenyen az erőmű működtetésében. Sokszor este 6-8-10 körül még telefonbeszélgetések, e-mail-váltások zajlottak. Azt gondolom, hogy nagyon jó fogadtatása volt a dolognak, a kollégák nagyon pozitív hozzáállással, nagyon jól vették az akadályokat. Sok új dolgot megtanultak, a Skype pl. elég régóta rendelkezésre áll, de nem volt elterjedt a használata. Most ez fenekestül felfordult, és mindenki erre tette át a súlypontot a kommunikációban.

Furcsa volt, amikor kiürült az épület körülöttünk. Volt ráadásul néhány hét, amikor a portákat egyirányúsították, csak a kettesen lehetett bemenni, és az egyesek, az irodaépület felől kijönni – hát, mindennap megálltam kifelé menet a porta előtt, és megnéztem, hogy minden nálam van-e, nem volt kedvem egy jó nagy kört, 800 métert újra legyalogolni, hogy visszajussak az irodába...

Azt gondolom, hogy sikerült minden kihívásnak egyformán megfelelni, a kollégák nagyon türelmesen és nagyon pozitívan vették az akadályokat. Rengeteget tanultunk ebből a helyzetből, felkészültünk a kihívásokra, de remélem, hogy erre a tudásra nem lesz többet szükség.”

Menyhei Dávid (Radioaktívhulladék-kezelési Osztály, Szilárdhulladék-kezelő Üzem)

„Az atomerőmű ellenőrzött zónájában minden védőeszköz biztosítása a mi feladatunk. Az évek során ezekből folyamatosan kellett biztonsági tartalékot képezni, ezért fennakadás ebben nem volt, volt mihez nyúlni, biztosítani tudtuk mind a primer, mind a szekunder körben felhasználásra kerülő védőeszközöket. A műszakos személyzetünk számára mi nem vettük be a 12 órás munkarendet, úgy láttuk, nincs rá szükség. Maradtunk a három műszakos rendszerben, viszont itt a kollégáknak nagy nehézséget okozott az, hogy az éjszakai műszakban egyedül kellett lenniük, egyedül kellett a négy blokknak a primer körét ellátni védőeszközökkel, ellenőrzéseket végezni, az összes feladatot ellátni.”

Baka Zoltán (Turbina- és Forgógép-karbantartó Osztály, Dízel-karbantartó Csoport)

„Március eleje óta három üzem közbeni karbantartáson vettünk részt, amelyeken hat dízelkiszavítást kellett végrehajtanunk, majd utána érkezett a 4. blokki főjavítás.

Nehézségeket az okozott leginkább, hogy a másfél méteres védőtávolságot nehéz volt betartani a karbantartás során, és az egy helyiségben tízfős határt is. A munkáltató részéről pozitívum, hogy kézkrémeket, illetve kézferőtlenítőket is kaptunk.

A kötelező karbantartások között biztonsági hűtővízszivattyú-főjavításokat is végre kellett hajtani, így március eleje óta folyamatosan bent voltunk a munkaterületen, szabadságra sem tudtunk menni.”

Összhangban

Kanczler-Thuróczy Zsuzsanna | Fotó: Vincze Bálint

Habár az itt zajló munkák szempontjából kissé hátráltató, természetvédelmi szempontból viszont igazán örömteli eseménynek lehettünk tanúi a Paks II. terület-előkészítői munkálatai során. Madarak leltek otthonra az elektromos vezetékeknek kiásott árkokban. Ezek a lövészárkszerű mélyedések, amelyekbe még éppen be tudnak repülni, megfelelő védettséget nyújtanak a költéshez. Ezek a kis madarak – a védett parti fecskék és a fokozottan védett gyurgyalagok – árkokba, partoldalakra, rézsűkbe készítik fészkeiket. A parti fecskéket eddig az M6-os autópályához közeli homokbányában lehetett megtalálni, de mivel azt a területet rekultiválták, és a függőleges falakból rézsút csináltak, így új költőhelyet kerestek maguknak. A gyurgyalagok eddig is láthatók voltak az erőmű környezetében, azokon a területeken, ahol rézsűk vannak.

Az eset kapcsán Göttli József-nel, Zsuzsával a Környezetvédelmi Osztály környezetvédelmi mérnökével jártam körbe a területet, aki elmondta, hogy két irányból indult a fecskék és a gyurgyalagok felfedezése. Megtudtam tőle, hogy egyrészt az egyik természetvédelmi őr vette észre a távhőárok-nál a fecskéket, és elkezdte keresni a fészkeket, majd miután megtalálta azt, jelezte a felfedezést a Kormányhivatalnak. Másrészt pedig a Munka- és Tűzvédelmi Osztály tartott az egyik munkagödörnél a belső területeken ellenőrzést. „A munkagödörök falállékony-ságának ellenőrzése során szembe

jöttek velük a fecskék és a gyurgyalagok.” E két bejelentés alapján tették meg az első lépéseket a madarak védelmében a Környezetvédelmi Osztály szakemberei. Ezt követően a Kormányhivaltól és a Nemzeti Park Igazgatóság-tól is jöttek ki ellenőrzést tartani. Az atomerőmű Környezetvédelmi Osztályának képviselőivel végigjárták a területet, megszámlálták a fészkeket, kitzútták a szalagokat, és lekerítették a területeket, hogy hol nem folytatódhatnak tovább a munkálatok. „Az elsődleges meg-egyezés szerint, addig állnak a munkák, amíg a fiókkák röpképesek nem lesznek, hiszen fontos, hogy

az itt zajló munkavégzés egyetlen madár pusztulásához se vezessen.” Zsuzsa kiemelte, hogy az erőmű önként vállalta a munkálatok ideiglenes felfüggesztését, és nem a hatóság kötelezte rá.

A fecskék természetvédelmi értéke 50 000 Ft (Magyarországon minden fecskefaj védett), és több mint 500 fecskefészket (500 élő pár) számláltak, a 100 000 Ft természetvédelmi értékű gyurgyalagból pedig 130 fészket fedeztek itt fel. „A természetvédelmi őrrrel végigjártuk az összes árkot, végigszámláltunk minden lyukat, minden-hova benéztünk, mert nagyon sok a vakjárat, és háromszor anny

lyuk van, mint fészek. Az őr hozott magával endoszkópos felszerelést, amellyel a lyukakba benézve darabra pontosan megszámoltuk, hogy mennyi madár él bennük. A fecskék általában 80 cm-es, míg a gyurgyalagok 2 méter mély költőüreget ásnak a partfalba.”

A madarak fészkelőhelyének keresése közben újabb védett ma-

dárral találkoztak, a hantmadárral. Ebből a sivatagi madárfajból, amelyből nemcsak hazánkban, de Európában is kevés található, az atomerőmű közvetlen közelében hatot is láttak egy nap. Érdekes tény, hogy e madár nagyon körültekintően választ élőhelyet, amelyhez egész élete során ragaszkodik. A terület zavartalanságának

köszönhetően szintén gyakori vendég itt a búbos banka, a barázda-billegető és a bíbic is. Nemcsak a parti fecskék találhatnak itt otthonra, de mint megtudtam, az atomerőmű területén él Magyarország második legnagyobb molnárfecske-populációja. „A gépház magasabb területein zavartalanul élnek, és megfelelő mennyiségű táplálékot is találhatnak. A füstifecskek a tűzoltólaktanyánál, míg a sarlós-

A partifecske és a gyurgyalag a magas, löszös, homokos partfalakat kedveli. Színük meglehetősen különbözik egymástól: hazánk legkisebb fecskefaja barna, míg a gyurgyalag Európa egyik legszínesebb madarának számít. Fészkelőhelyeiket gyakran fenyegetik menyétek, nyestek, rókák, de a legnagyobb veszélyt az ember jelenti számukra, hiszen az illegális

homokkitermelés sok madár pusztulásához vezet.

A partifecske telepesen fészkelő faj. Első csoportjai április végén érkeznek vissza hazánkba, míg a második csoport júniusban. A másodköltések miatt gyakran még augusztusban is találkozhatunk tojásain ülő párokkal. Táplálékai elsősorban kis méretű rovarok, szárnyas hangyák, szúnyogok.

A gyurgyalagot méhészmadrának is nevezik, mert a repülő rovarok mellett méheket is fogyaszt, ezeket általában hűvös, szeles időben, hiszen a méhek ilyenkor is repülnek, szemben a többi rovarral. A telet Afrikában tölti, Magyarországra viszonylag későn, április-május környékén érkezik vissza, ezért évente csak egyszer költ. 1954 óta védett, 1982 óta fokozottan védett faj.

fecskék az irodaépületnél találtak otthonra. A fecskék mellett a vörösvércsék a gépház nyugati oldalán fészkelnek, a denevérek pedig a főépületen és a segédépületen vertek tanyát.”

A halastavaknál és a Duna-parton találkozhatunk nyesttel, nyusztal, hóddal és mocsári teknőssel, emellett olyan ritkaságokat is sikerült már lencsevégre kapni, mint a nílusi lúd vagy a fekete gólya. Ezen madárfajok számára fontos a háborítatlanság. Általában vizes élőhelyek közelében lévő erdőkben fészkelnek. Az atomerőmű melegvíz-csatornájának szinttartó bukójánál rendszeresen látni nagy kó-

csagot, kis kócsagot, szürke gémet és bakcsót is.

Az állatok mellett védett növényekből sincs hiány. Legelőszőr a kúszó zellert kell megemlíteni, ami fokozottan védett növénynek számít. Fennmaradásának előfeltétele az állandó nedves talaj, valamint az alacsony gyeppel, így kellő fényt ér. Hazánkban visszaszorulóban van, azonban a Tájékoztató és Látogatóközpont előtti parkban megtalálható, ebben valószínűleg segítségére van a gyeppel rendszeres locsolása és nyírása, mely a természetes élőhelyéhez hasonló feltételeket teremt számára. Szintén védettséget élveznek a gyíkpohár, az

árvalányhaj és a homoki nőszirm is, amelyek ugyancsak fellelhetőek a Paksi Atomerőmű közelében.

Mivel az erőmű két védett terület (Duna-Dráva Nemzeti Park és Kiskunsági Nemzeti Park) által határolt területen helyezkedik el, ráadásul a Dunaszentgyörgyi-láperdő Természetvédelmi Terület is a közvetlen szomszédja, ezért megépítésekor sokan attól tartottak, hogy a környék rendkívül színes növény- és állatvilága veszélybe kerülhet. Napjainkra viszont az látható, hogy mindezek nem hogy nem tűntek el az erőmű közvetlen szomszédságából, de melléjük újabb, eddig nem látott fajok érkeztek.

Ajándék extrákkal

Kanczler-Thuróczy Zsuzsanna | Fotó: Juhász Luca

Igazán divatos téma napjainkban a környezetvédelem. Jelen van a mindennapokban, állandó beszéd-téma, és mindenki egyetért abban, hogy valamit tenni kell. A tapasztalat mégis az, hogy a legtöbb ember csak szóban, gondolati síkon próbálkozik természeti értékeink védelmével. Vannak, akik tesznek is mindazért, hogy megőrizték a természeti erőforrásokat, minimalizálják az ökológia lábnyomukat, és természetbarát – újrahasznosító – megoldásokkal törekednek a fenntartható fejlődésre. A Paksi Atomerőmű a környezettudatos működés, a károsanyag-kibocsátás minimalizálása és a tudatos hulladékgazdálkodás élharcosa. Korábbi írásaimban már sikerült beszámolnom számtalan ez irányú törekvéséről, és most ismét bemutathatok néhány érdekes, környezetbarát, újrahasznosított reklámajándékot, amelyek kiválóan mutatják a vállalat elkötelezettségét az ügy mellett.

A környezettudatosság szép példája, ha egy cég még az ajándékozás terén is oda tud figyelni arra, hogy ne károsítsa a környezetet. A jegyzetfüzet környezetbarát ajándék lévén 100%-osan újrahasznosított összetevőkből áll, így tökéletesen megfelel a kívánalmaknak, hisz kartonborítóval és spirálkötéssel van ellátva, a hagyományos fehér lapszíntől eltérő enyhén barnás árnyalata utal természetes voltára. Jár mellé egy környezetbarát golyóstoll, ami kartonból és természetes úton lebomló műanyagból készült. Emellett újdonságnak számít a bevásárlószatyor, amely hasonlóan az előző tárgyhoz, újrahasznosított és erős anyagból készült azért, hogy eredeti funkcióját betölthesse. Mindezek mellett igazán innovatív, nagyszerű ötleteken alapuló tárgyak is megtalálhatóak az ajándékok között.

Bazsalikomceruza

A magyarul „Hajtás” névre keresztelt ceruza az egyik legötletesebb megoldás, ami az újrahasznosított ajándéktárgyak között szerepel. Átala nemcsak a kreativitásunkat élhetjük ki, de elültetésével a gondoskodást és az abból fakadó örömeiket is megtapasztalhatjuk. Különösen alkalmas a fiatalabb generáció számára, hiszen már gyermekként megtanulhatják, hogy mit jelent a környezettudatosság. Amikor már nem lehet elsődleges funkciójára használni, akkor jön elő egy újabb felhasználási lehetősége. Földbe ültetve újjászületik, és néhány hónap locsolás után illatos fűszernövény válik belőle. Ez az egyszerű használati tárgy segít a gondolkodásunk formálásában is. Az univerzális eszköz gondozása

A zöld 50 árnyalata

Oly sok mindenből, így a környezetvédelemből is sokan üzleti hasznot remélnek, és tudatában annak, hogy a biotermékek iránti magas kereslet és az előállításukból adódó többletköltségek, valamint a befektetett energia miatt magasabb a piaci árak, sokszor találkozni „ellenőrzött gazdaságból” feliratú és különféle hivatkozásokkal ellátott termékekkel, amelyek köszönő viszonyban sincsenek a valósággal.

Vegyük sorra a legfontosabb logókat, jelzéseket, amelyeket, ha megpillantunk egy adott terméken, élelmiszeren, akkor nagy valószínűséggel minőségi, szakértői bizottság által ellenőrzött, bevizsgált dolog került a birtokunkba. Természetesen a legelső lépés, amit tehetünk, hogy törekszünk arra, hogy tényleg csak a legszükségesebbeket vegyünk meg, és minden vásárlás előtt gondoljuk át, hogy az, amit szeretnénk beletenni a kosárba, elengedhetetlenül szükséges-e számunkra. Természetesen ez a szűrő segíthet nekünk abban is, hogy ha kevesebb árucikket veszünk egyszerre, akkor lehetőségünk nyílik előnyben részesíteni a kissé drágább, mégis hitelen minősített, környezetbarát termékeket.

Vásárláskor figyeljük az alábbi minősítő címkéket, mert ezek jelenthetnek egyfajta garanciát, nemcsak a termék minőségére, de az ártalmas anyag-tartalomtól való mentességére és arra is, hogy ellenőrzött, organikus gyártótól származnak. Elsődlegesen három szempont alapján történik az osztályozás. Az egyik legfontosabb egy hivatalos szerv általi vizsgálat, amely során az adott szerv tanúsítja és látja el védjeggyel az ökoterméket. A másik legfontosabb címke, ha a gyártó, saját felelősségre látja el védjeggyel az árucikket. Legalább annyira jelentős, ha egy harmadik fél valamilyen kritériumrendszer szerint vizsgálja meg a készítményt, és látja el jelzéssel, mielőtt forgalomba kerül.

az Európai Unió ökocímkeje

a magyar környezetbarát termékjel

az EU biotermék jelzése

a fenntartható erdőgazdálkodásból származó termékek jelzései

„Északi Hattyú” az É- európai országok ökocímkeje

méltányos kereskedelemből származó termék

ipariilag komposztálható termékek jelölése

ártalmas anyagoktól mentes textiltermékek jelölése

ellenőrzött organikus textiltermékek jelölése

minősített natúr és bio kozmetikumok védjegyei

„Kék Angyal” a német ökocímke

a magyar biotermékeket ellenőrző szervezet logója

felválthatja az eddigi „használd és dobd el” szemléletet, és új irányba visz bennünket, hisz a ceruzán olvasható szlogen a „Használd, ültess el, gondoskodj rólam!” új célok elérését tűzi ki elének. A ceruza az egyik legközkedveltebb fűszernövény, a bazsalikom ízvilágát hozza el. Ha már teljesen elkoptattuk, nincs más feladatunk, mint beültetni a talajba, és hamarosan megtörténik a csoda, megered a bazsalikom, amelynek ízét néhány hónap után már élvezhetjük is. A kétéltű írószerszám szigorúan környezetbarát, káros anyagoktól mentesen készül, és fogásra, használatra teljesen megfelel egy átlagos ceruzának, talán csak az illata kellemesebb egy kissé egy szok-

ványos írószerszámnál. Elsőre szürreálisnak tűnhet a gondolat, hogy egy ceruza növekedésre képes, és kicsivel később a konyhánkban gasztronómiai élményként szerezh nekünk kellemes perceket, de napjainkra mindez már realitás, és újabb ékes bizonyítéka, hogy az újrahhasználtság milyen praktikus ötleteket szülhet.

Magbonbon

Bizonyára nagyon sokan szeretnek ajándékba bontott vagy bármilyen édességet kapni. Az ízletes ínycségek nemcsak szépségükkel és illatukkal fognak meg bennünket, de egyedi, változatos formavilágukkal is szívünkbe lopják

magukat. A Magbonbon használatakor átmenetileg le kell mondanunk az édes ízek élvezetéről, hiszen a papírhulladékból és különböző fűszer- és virágmagkeverékből készült ajándéktárgy nem ehető. Hogy mégis mit ad nekünk ez a fantasztikus hazai találmány? Élményt és segítséget jelent szemléletünk átformálásában. Egy éjszakára vízbe áztatva, majd egy cserépbe morzsolva vagy a kertbe elültetve, betakarva egy kis virágfölddel, rendszeres locsolás mellett egy tetszetős kis virág fejlődik a szemünk láttára, amelyről gondoskodva egyre inkább közelebb kerülünk a környezettudatos gondolkodáshoz. A különféle szín- és formavilágú érdekesség – amely-

nek az újrahasznosított papír a fő alapanyaga – Hagara-Nagy Nóra egykori újságíró szüleménye, aki, mivel egész életét papírok között töltötte, szeretett volna valami új értelmet adni a sok felhasznált alapanyagoknak az iratmegsemmítés helyett. A Magbonbon ajándék paksi specialitása a kék színe, melyről az embernek a Cserenkovány jut az eszébe.

Vízzel működő óra

Ha bármilyen óra áramforrására gondolunk, akkor mindenkinek egy lítiumelem vagy a napelem ugrik be elsőre. El tudjuk képzelni, hogy lehetséges működtetni egy órát elem, akkumulátor vagy bármilyen külső erőforrás nélkül? Ugye fikciónak tűnik, pedig napjainkra már ez is valóság. Létezik egy szerkezet az ajándéktárgyak között, amely első ránézésre egy kisebb, gömbölyű kulacsra hasonlít. És valóban vízzel kell megöltetni, hogy elláthassa elsődleges funkcióját, ami ez esetben nem a víz tárolása. A tartályt vízzel megtöltve egyúttal energiát is biztosítunk a rajta levő órához, és bármilyen furcsa, egy feltöltéssel akár három hétig is üzemeltethető. Amennyiben észre vesszük, hogy halványodnak a számok az órán, csak után kell tölteni, és máris működik tovább. Ugye nem kell ecsetelni, hogy mennyire környezetbarát ez a kis találmány, és elsőre tényleg hihetetlennek tűnik, mert erősen gondolkodnunk kell, hogy milyen fizikai vagy kémiai törvényszerűségek teljesülése kell ahhoz, hogy életre keljen. Működési elvének lényege, hogy a tartórészbe töltött víz egyfajta kondukciós közeget képez, ezzel teljessé téve az áramkört, és bár-

mely külső erőforrástól függetlenül működésbe lép a rendszer. Nincs ceruzaelem, nincs semmilyen környezetre veszélyes anyag. Ha valakinek többek között ezeknek az ötletes, újszerű tárgyakkal a hatására sikerül magáévá tenni a „csökkentsük, használjuk fel újra, majd hasznosítsuk újra!” elvet, az hatalmas lépést tesz kör-

nyezetünk megóvása felé. A Paksi Atomerőmű nem áll meg a környezetbarát ajándékoknál, mindig újabb és újabb környezettudatos és fenntartható ötleteken törí a fejét, hiszen a társadalmi felelősségvállalás azt jelenti, hogy a vállalat elkötelezettséget érez a társadalom jólétén túl a természeti környezetért is.

Ha 1 millió ember adna 700 forintot...

Gyöngyösi Petra | Fotó: saját archívum, stock.adobe.com

Györök Zente SMA1 betegségben szenved. Gyógyulása érdekében szülei áldozatos utánajárása, kintartása és az édesanyja adománygyűjtési ötlete révén az egész ország, illetve sok külföldön élő ember is összefogott. Augusztus az SMA-s gyerekek hónapja, akik mindennapnak semmiképpen nem nevezhetők. A csupa mosoly, okos, ügyes és elképesztő élni akarással bíró Zente történetéről Krisztina, az édesanya mesélt.

A kisfiú szülei egy, a kezdetekben még lehetetlennek tűnő vállalkozásba fogtak, miután értesültek az USA-ban elérhető, új génterápiás kezelés lehetőségéről: 1 millió embert kértek arra a közösségi médián keresztül, ha tudnak, járuljanak hozzá (700 forintos adománnyal) gyermekük gyógyulásához. Ez egy kisebb összeg, sokak

számára könnyen nélkülözhető, de összességében a beteg gyermek számára mindent jelentett! Összesen 700 millió forintra volt szükség a gyógyszer beszerzéséhez, szállításához és az előkészítési feladatok lebonyolításához, mindezt úgy, hogy már csak fél év állt rendelkezésükre, hiszen a kezelés 2 éves korig alkalmazható. Ez a hétközna-

pi ember számára felfoghatatlanul nagy összeg végül két hónap alatt összegyűlt egy eddig példa nélküli társadalmi összefogás eredményeképpen. Az adomány jó része kisebb tételekből tevődött össze. Az ő gyűjtésük tehát abban különbözött minden továbbiától, hogy az összeg tényleg sok-sok 700 vagy 1000 forintos utalásból jött össze.

– *Honnan jött az ötlet a licitálás-kapcsolatban?*

– Amikor először gyűjtöttünk, rengeteg sportrelikvia érkezett. Ezeket félretettük licitre bocsátási céllal, aztán meghirdettem Zente oldalán augusztusban, hogy kibővül a licit, és várjuk a felajánlásokat. Rengeteg érkezett (főleg kézműves tárgyak), egyedül kevésnek bizonyultam a feladatra. Ekkor jelentkeztek számomra idegen lányok, hogy szívesen segítenek. Belőlük alakult a Csodacsoport.

– *Hogyan alakult az adománygyűjtés?*

– Az egész kampányt 2019. augusztus 28-an indítottam az omi-nózus Zente baba – Fruzsi kutya kerekesszékekben képekkel, illetve a pontos leírással, mire gyűjtünk, és miért. A gyűjtés szeptember 25-én ért véget. Két hónap alatt sikerült! Az összeg meghatározó része természetesen akkor érkezett be, amikor már a „csapból is Zente folyt”. Iszonyatosan nehéz két hónap volt: a gyűjtés mellett Zentét és a háztartást is el kellett látni, csinálni a napi rutint, menni a foglalkozásokra, tárgyalni a kórházzal

stb. Plusz a sajtó, az oldal kezelése és a – túlzás nélkül – milliós számú levél kézben tartása. Sosem tudok elég hálás lenni a barátnőimnek, hogy akkor ebben mellém álltak. Én személy szerint csak napi 2-3 órát aludtam, de természetesen megérte. Lényegében nem volt szükség másra, mint folyamatos, átlátható, őszinte kommunikációra, válaszkész hozzáállásra, pici kreativitásra és jó sok bátorságra, illetve, ami a legfontosabb, egy csupa mosoly Zente babára. Rengeteg pozitív és persze sajnos ne-

gatív benyomás is ért, szerencsére arányaiban a pozitív dolgok voltak többségben, ezért ezt is tartom szem előtt. Semmi mást.

– *Hogyan történik Zente fejlesztése napjainkban, milyen lépésekkel haladtok előre?*

– Időközben elkészült két nagyon fontos eszköz, amelyektől ismét sok fejlődést remélünk, az egyik egy bicikli, a másik az állító szerkezet, amelyben Zenti passzívan áll. Ami a fejlesztést illeti, valószínűleg élethosszig tart majd. Tornára mindig szüksége lesz, de

Az SMA (spinalis muscularis atrophy) egy ritka genetikai betegség, gerincvelő eredetű izomsorvadás. Lényege a gerincvelő vázizmokat mozgató idegsejtjeinek funkciókiesése, ami az izommozgások gyengüléséhez, elvesztéséhez, majd kezelés nélkül a légzőizmok bénulása miatt halálhoz vezet. Az ilyen betegséggel született gyermekek általában a 2 éves kort sem érik meg. A gyógyításra egyedi, nagy értékű kezelés áll rendelkezésre kétféle gyógyszerrel.

Kezdetben Zentét a Bethesda Gyermekkorházban gerincvízbe adott injekciókkal kezelték, aminek következtében állapota jelentősen javult. Tudni kell, hogy a Spin-raza használatát nemrég vezették be Magyarországon, az injekciók az első évben 130 millió forintba, a fenntartó kezelések minden évben 67,5 millió forintba kerülnek, egyedi méltányossági kérelem pozitív elbírálása alapján volt kapható. A jó hír, hogy ezeket a magyar társadalombiztosítás finanszírozza, és ezt a gyógyszert már közel tízezer gyermek kapta meg világszerte, így több tapasztalattal rendelkeznek mind az orvosok, mind a családok annak hatékonyságával kapcsolatban. Itthon

2020-tól minden 18 év alatti SMA-beteg, aki nem szorul tartós gépi lélegeztetésre, kaphatja. „Sokan és sokat lobbiztak ez ügyben, ha mi már azzal, hogy ismertté tettük ezt a betegséget, egy kicsit is hozzá tudunk járulni, annak nagyon örülök, mert pontosan tudom milyen, amikor ott állsz a pár hónapos csecsemőddel a kezében meg egy halálos diagnózissal. Nincs ennél szörnyűbb helyzet, az meg csak nehezíti a dolgot, ha még azon is izgulni kell, hogy kaphat-e kezelést, vagy sem. Ez bárkivel megtörténhet, sajnos. Legalább száz családdal tartom a kapcsolatot (köztük sok a külföldi), igyekszem segíteni” – meséli Kriszti.

elvégre egy egészséges ember életében is benne kellene lennie a rendszeres testmozgásnak valamilyen formában. Az Ő tempójában haladunk, építgetjük a kis testét, hiszen bármilyen kezelést is kap egy SMA-beteg, attól még semmiféle változás nem várható. A génterápia biztosítja számára a lehetőséget a teljes életre: megadja a genetikai hátteret, de a mi dolgunk ebből kihozni a maximumot. Vágyott célunk, hogy az iskolába már a saját lábain sétáljon be.

Zente az országos SMA-központban, a budapesti Bethesda Gyermekkorházban kapta meg 2019. október 29-én a génterápiás gyógyszert, a Zolgensmát, amelyet az Egyesült Államokban szabadalmaztattak, Európában viszont még nem rendelkezett törzskönyvvel (2020. március végétől van rá EU-engedély), Zente előtt összesen még csak három esetben alkalmazták a kontinensen. Az egyszeri kezeléssel egy olyan vírust juttatnak a szervezetbe, amely kijavítja azt a génhibát, amely az SMA1-betegséget okozza.

„Beniért, egy jobb életért”

Czibuláné Mayer Szilvia

Az önkéntesség, a másság elfogadása és e témákban számos óvodai és egyéb kezdeményezések sora – köztük a fiáé is – az ő nevéhez fűződik. A példa követendő, egyben úttörő is Pakson, mert már láttunk sikeres országos csatákat is a közösségi összefogás terén. Bízunk benne, hogy a vége már náluk is nagyon közel van. Rózsa Bea családjának e lehetőség egy kezdet, amit még sok harc, kitartás követ, hogy a gigászi győzelem a véghajrába érjen. Hisz az anyagiak csak egy dolog lesz, azzal a kezükben még vívniuk kell tovább.

– Egy csillogó barna szempár fele a Facebook-borítóoldalatok, és az álmotoknak is nagy része teljesülni látszik. Pakson nem kell bemutatnom téged, hogy vagyatok mostanában, hogyan telik a várakozás?

– Minél közelebb az indulás, annál nehezebb lelkileg, hiszen ez nem leányálom egyikünknek sem. Felelősséggel újra műtőasztalra tenni egy 6 éves kisgyermeket, tudva, hogy sokadik altatás után stressz, félelem lakozik Beniben, nem kockázatmentes beavatkozások sorozatánál nagyon megterhelő mindenki számára.

– Beni ritka betegségére a lehetséges megoldás egy svájci klinikán vár(t) titeket, többször is összefogott Paks és környéke, de

a finisbe közbeszólt a vírushelyzet. Hol tart most az ügyetek?

– A svájci klinika orvosa a lausanne-i vizsgálatok után úgy döntött, az egyetlen esélyt átadja annak a professzornak, aki kitalálta a szemizomáthúzás tech-

nikáját. Azonnal felvette vele a kapcsolatot, és még augusztusban kiutazunk hozzá Giessenbe a végső vizsgálatra. Újabb 2500 km autóval, újabb nekifutás Beninek.

– Sokan nem értik, milyen összegek társulnak még a műtéten kívül ahhoz, hogy egy háromgyerekes anyának, akinek egy háromévest és egy egyetemistát is itthon kell hagynia, el merjen indulni.

– Mindketten kiutazunk Beni-vel, szabadsággal, fizetés nél-

külivel, illetve táppénzzel tudjuk megoldani a helyzetet. A teljeség igénye nélkül sorolom: fizetéskiesés, árfolyam-különbözet, kezelési költségek, devizaszámla nyitása, kártyaigénylések, pénzváltások. Továbbá előzetes vizsgálatok, a műtét és kontroll árai. Az utazási költségeket nagyban befolyásolja, hogy egy fejen végzett beavatkozás után nem lehet tömegközlekedéssel, repülővel szállítani Benit, ezért 5000 km autóval, üzemanyaggal, pálya-, alagút- és parkolási díjakkal, szállásmegoldásokkal, tranzitszállás, kinti szállás hetekre, ezek szintén többmilliósi összegek. Továbbá a kinti élet megoldása, tolmács. Itthon sem áll meg az élet: a lányok mellett itt a ház, rezszi, autó fenntartása.

– Remélhetőleg, ha összejöttek az anyagiak, és a műtét is sikeres, mi vár itthon, milyen utókezelések, intézkedések lesznek még?

– Beninek jelenleg nincs térlátása, jobb szemére extrém tompalátó. Reméljük, sikerül ép ideget menteni, ez alapja a látása megtartásának, a látásjavító beavatkozásnak. Arc- és szemplasztika vár rá, ami nagyfokú állandó fejfájással, szédüléssel, koordinációs zavarral, türelmetlenséggel jár. Nekünk sem könnyű, de az igazi küzdelem a 6 éves gyermekünk küzdelme. Bízunk és hisszük, hogy sikerül, mert Beni egy harcos, meg fogja csinálni!

Van egy mesém

Lehmann Katalin | Fotó: stock.adobe.com, saját archívum

Mesélni és mesét olvasni jó. Legtöbbször még felnőttként is jól emlékszünk, ahogy szüleink, nagyszüleink és nevelőink meséi hogyan repítettek bennünket tündérországba vagy az Óperenciás-tengeren túlra. Gyermekkorunk vitathatatlanul legszebb pillanatai voltak, amikor mindössze néhány takaróból és párnából épített sátorban meséltünk egymásnak azért, mert mesélni egyszerűen jó. A mese kortól és nemtől függetlenül élni tanít, reményt ad és lehetőségeket kínál. Horváth Margit és Horányi György mesekönyvszerzők mesélnék első mesekönyvük születéséről és annak fogadtatásáról.

Horváth Margit a Mesevár tagóvodában dolgozik titkárként, de neve és hangja sokunk számára ismerős lehet a paksi televízióból és rádióból, mivel Margit korábban újságíróként is dolgozott.

Margit azelőtt is írt már, de a nyilvánosságnak sosem mutatta meg azokat, mígnem öt évvel ezelőtt egy óvodai értekezleten egy kisebb mesével lepte meg a kollégáit. A történetbe a nevelőket is beleszötte. A kedves kis történet mindenki tetszését elnyerte, de

a meséknek végül nem lett folytatása. Eltelt pár év, mire Margit újra meseírásba kezdett, amelyet aztán újabb és újabb történet követett. Ekkor már arra is törekedett, hogy a történetek ne csak kacagtatóak legyenek, hanem tanítsanak is.

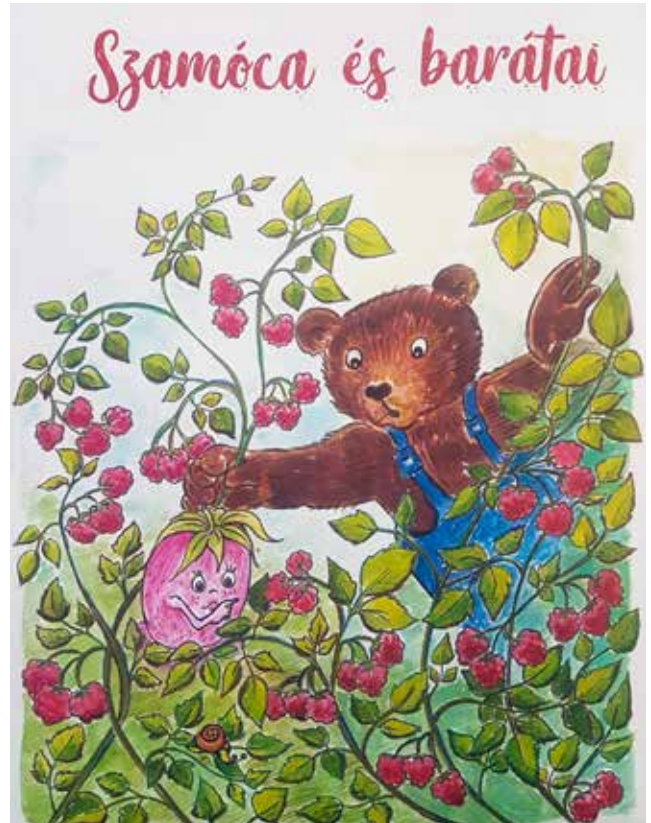
Három-négy mese elolvasását követően az óvodavezető egy ötlettel állt elő: az óvoda fennállásának negyvenéves évfordulójára könyv formájában is ki kellene adni a mesegyűteményt. Margit megörült az

óvodavezető ötletének, valamint az általa kínált lehetőségnek, és még több történet írásába kezdett, illetve egy zárómesét is elkészített a leendő kötetbe. Így született meg az a gazdagon illusztrált nyolc mese, amelyet aztán egy kötetben foglaltak össze, és amely az óvoda neve után a Mesevár mese címet kapta.

„Gyekeztem úgy írni, hogy az óvodáskorosztálynak bővüljön az ismeretanyaga, például hogy miként lesz a hernyóból pillangó, de ezzel kapcsolatban megismerkedjenek különféle növényekkel is, például a pillangóvirággal. Utóbbi egyébként úgy építettem bele a történetbe, hogy kedvesen civódnak a kertben. Szól egy mese a süniről is, hogy miért alkonyatkor jár vadászni, és hogy miket eszik. Céлом volt, hogy ezekről a kis történetekről aztán beszélgetni is lehessen a gyerekekkel” – mondta el a szerző a meséskötet célját és felépítését.

A humor mesébe ágyazása nem jelentett számára fejtörést, a történetek és a szereplők hozták magukkal a humoros helyzeteket. „A gyerekek értékelik a humort. Az óvodavezetőm mesélte, hogy miután a Süni mesét elmesélte az unokájának, a kisfiú később úgy indult el otthonról, hogy „Orrokat az avarba, tuskéket az égnek, mehet a menet!”

Margittal folytatott beszélgetésem során elkerülhetetlenül a „mai” mesékről is beszélgetni kezdtünk, főként azokról a mesékről/animációkról, amelyekkel a televíziók képernyőin találkoznak a gyermekek. Közös gondolkodás után arra jutottunk, hogy bár képileg

töbnyire szépen elkészítettek ezek a történetek, sokuk mégsem tanító, nevelő szándékkal jött létre, hanem mindössze azzal a céllal, hogy leültesse a gyerekeket a televízió elé.

„A kiadót azzal is sikerült megnyernem, hogy a könyvben szereplő illusztrációk kézzel, ceruzával és temperával készült rajzok.” Margit kiemelte az illusztrátor, Csincsi Éva munkáját is, akivel középiskoláskoruk óta ismerik egymást. „Arra törekedtünk Évivel, hogy a leírtak képileg is megjelenjenek, hogy vizuálisan is élményt nyújtsanak a kis mesék.”

Margit nem győzte elégszer hangsúlyozni, hogy mennyire fontosnak tartja, hogy meséljünk a gyermekeknek, hiszen a történetekkel rendkívüli módon tudjuk fejleszteni a fantáziájukat, és bátran bízunk a képzeletükre a képalkotást.

A kötetben szereplő mesék megírása más-más időt és kisebb-nagyobb kutatómunkát igényelt a szerző számára. Volt olyan, amikor néhány óra alatt elkészült egy történettel, de az is megesett, hogy néhány napig is dolgozott a cselekmény elkészítésén. Előfordult, hogy újragondolta, majd ismét kidolgozott egy-egy történetet. Egy-egy téma köré minden esetben felírta az ötleteket, szöfordulatokat, fontos mondatokat, és ez alapján állította össze a meséket.

Margit hangsúlyozta, hogy nagy köszönettel tartozik a Mesevár Alapítványnak, aki a könyv megjelenésének fő támogatója volt. A kiadvány megjelenését Paks Város Önkormányzata és az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. is támogatta.

Ezeregy Gerzson

Horányi György írói munkássága hosszú évekre nyúlik vissza. Saját tapasztalatok, a jóra való törekvés, az igazságkeresés a fő mozgatója annak a nemrégiben megjelent mesekönyvnek, amely az Ezeregy Gerzson címet kapta, és amelynek illusztrátora a szerző unokája, Horányi Hanna volt.

„A könyvben bibliai és népmesei elemek keverednek mindenféle misztikumok nélkül” – így jellemezte legújabb könyvét György, aki azt is elárulta, hogy főhőse a bibliai Gerzsonról, Mózes és Mirjam feleségének fiáról kapta a nevét, akiről voltaképpen nem sokat tudhatunk meg a Bibliából. Átvitt értelemben erről a Gerzsonról ír aztán tovább a szerző, arról a fiúról, akit az igazságkeresés és a jóra való törekvés hajt egész útja során. A történet főhőse nagy szegénységben nőtt fel, de mindig arról álmodozott, hogy megtudja,

mi van az erdőn túli világban, amelyet ő addig sosem láthatott, amelyről semmiféle információja nem volt. Hogy beteljesítse küldetését, és hogy másokon segítsen, édesanyja beleegyezésével útnak indul ebbe az erdőn túli világba. Kísérői később szegődnek mellé, de ők nem mások, mint jól ismert hűséges labrador kutyája és a két macskája. Kalandos utazás veszi kezdetét, amelyen Gerzson számos ártóval és segítővel találkozik.

A szerző személyes tapasztalatokat és élményeket mesél el regényében. Gerzson harcai azokat a meséket, történeteket tartalmazzák, amelyeket a szerző maga is elmesélt évekkor elelőtt az unokáinak. A regény egy mesegyűjtemény is egyben.

György ajándékba is szívesen adja az Ezeregy Gerzson c. meseregényét. „Az a könyv, ami a fiókban van, az nem könyv. Ez olyan, mintha lenne egy kiló aranyam, de elástam volna a kertemben. Hiába ér akármennyit is, ha nem használom semmire, akkor nincs pénzem. Az arany akkor csak úgy van. Az igazán értékes dolgok közkinccsek.”

Bevezetés

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy egykor nagy ország, melynek beláthatatlan területe bővelkedett gyönyörűségekben, hegyeit, völgyeit bővizű, halakkal teli folyó, sebes folyású patakok táplálták az életet adó vízzel. Hatalmas erdeiben a fák minden fajta otthont és védelmet adott a sok ezernyi állatnak. Lombkoronái közt madarak zenéje zengett. Virágos bokrai szikráztak a lombokon áttörő napsütésben. Hegycsúcsait hósapka fedte, rétjeit milliányi színes virág festette, és méhek rajai csapódtak a szellők hordozta illatfelhőkbe.

Álmaimban és képzeletemben ismertem ezt az országot. Már régóta érelődött bennem ez a történet, és most valami feszít, kényszerít, hogy nektek is elmondjam, örömtökre és tanulásotokra.

3

szony felségének, Gerzson király személyes kérésével, hogy rendezze el a ház dolgát, pakolja össze legszükségesebb holmijait, és ami marad még, adja a falu lakóinak! Ezen felül e súlyos zsákban levő aranyat, az Ezer Aranycengőt is ossza szét a szomszédai között! A többitől majd később gondoskodik a király – fejezte be mondandóját Gerzson kincstárnoka.

Gerzson anyja még fel sem fogta, mi történik vele, de mikor fia levelét elolvasta, akkor értette meg, mi is történt gyermekével. Mindennap gondolt rá, és imádkozott oltalomért, hogy még az életben láthassa a fiút, akit mindennél jobban szeretett. Ezért küldte el. Hogy neki jobb élete legyen.

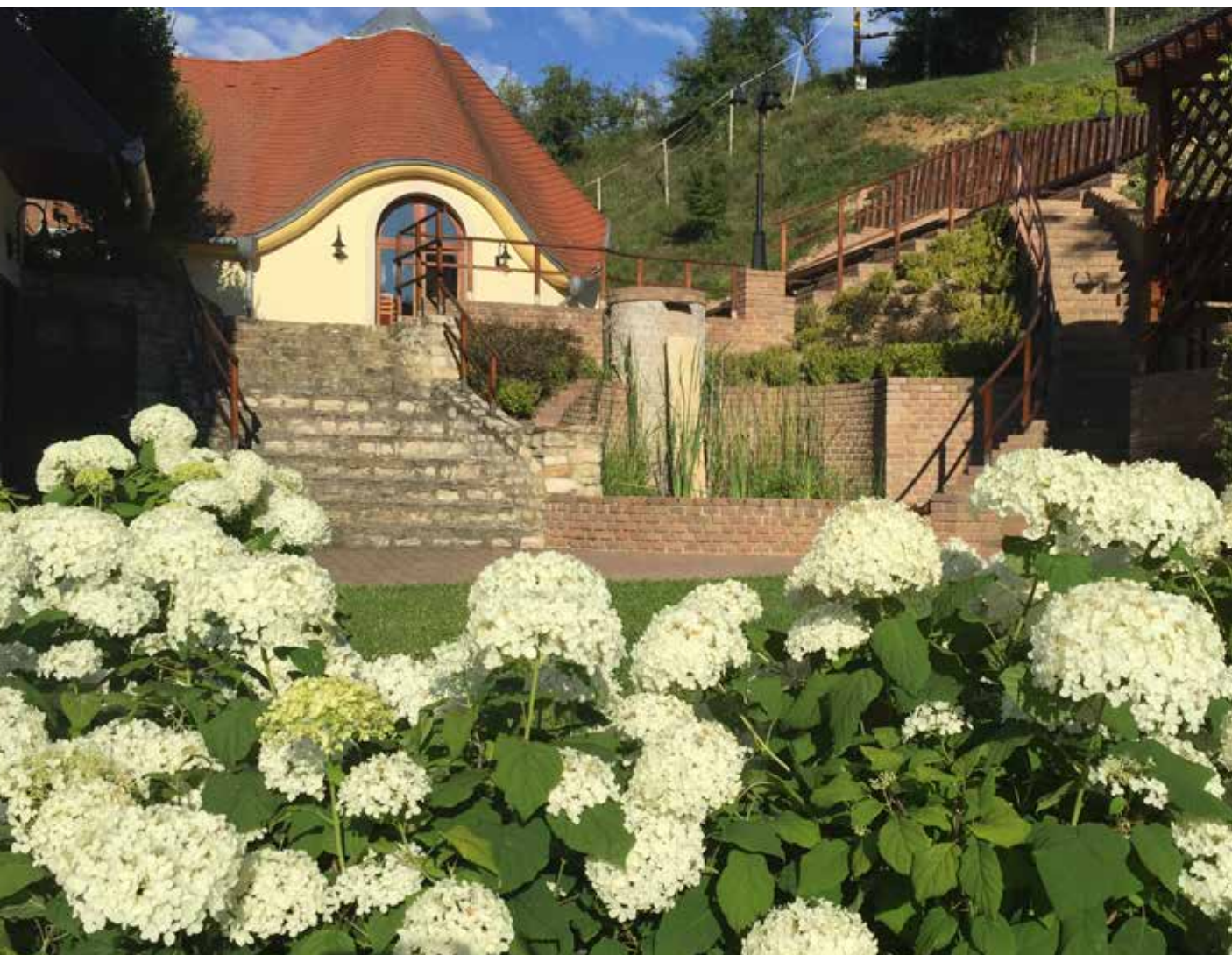
– Követ Űr – ocsúdott fel az asszony. – Kérem, etesse meg a lovát, és Önt várom szerény hajlékomba. A spájzban akad még szalámi és sonka, és frissen sült kenyér az asztalon. Ha nem sértem meg e szerény étellel, kérem, fogadja el!

– Nagy tisztelettel boldogan elfogadom, mert Bobó olyan iramban hajtott minket, hogy sem pihenni, sem enni nem volt időnk.

– Míg eszünk, kérem, meséljen el mindent fiamról! Ő parasztleányként ment el hazulról, és most egy hatalmas ország királyáról hozott Ön hírt.

A kincstárnok szép sorjában elmesélt mindent, ami vele és Gerzsonnal történt. Nem hagyott ki semmit: amit ő átélt és tudott, azt átadta az asszonynak.

123

Extra töltés

Lehmann Katalin | Fotó: saját archívum

Kortól és nemtől függetlenül mindannyiunknak szükségünk van pihenésre és elcsendesedésre. Legtöbbször tudatos a nevelésben, a pályaválasztásban, a táplálkozásban és számtalan más területen, de mennyire vagyunk tudatosak a pihenésben, a kikapcsolódás és feltöltődés különféle, számunkra megfelelő típusának kiválasztásában? Ismerjük-e testünket és lelkünket annyira, hogy felismerjük, éppen mire van leginkább szükségünk? Forró fürdőre, kényeztető masszázsról vagy egy kellemes sétára? Manapság számtalan felnőttnek szóló tábor létezik; öko- és alkotótáborok, valamint a testet és lelkét együttesen fejlesztő-harmonizáló foglalkozások is. Ez a cikk nem a forró égövi trópusokra kalauzol, hanem távol a város zajától, testünk egészségét és lelkünk békéjét megteremtve töltődünk majd.

Nyári táborok nem csak gyermekeknek

Országszerte egyre népszerűbbek azok a különféle nyári (és nemcsak nyári) táborok, amelyek az elcsendesedést szolgálják, ahol a résztvevők megtanulhatnak meditálni és jógázni is. Az önfejlesztés ilyen formái egyre kedveltebbek az idősebb korosztály körében is, tehát a nyári táborozás ma már nemcsak a gyermekek kikapcsolódását jelenti, hanem a felnőttekét is. Érdeemes érdeklődni és körülnézni a lehetőségek között, tanulni a legjobbaktól, mert a lehetőségeknek se szeri, se száma.

Énidő

Képzeljünk el egy kellemes nyár-esti pillanatot, amikor az erdőben, messze a város zivajától egy padon egyedül ülve hallgatjuk a csendet. Azt a csendet, amelyet az erdő hangjai, a madarak csicseregése és a fák leveleinek susogása tesz szinte tökéletessé. Próbáljunk meg odafigyelni a légzésünkre, és lecsendesíteni a bennünk cikázó gondolatokat. Először persze nehéz, nagy összpontosítást, figyelmet igényel ez a folyamat, egy idő után azonban észrevesszük, hogy egyre könnyebben tudjuk megtisztítani a gondolatainkat.

A lelkünkben zajló folyamatokkal mindenképpen foglalkozni kell, nem tanácsos átsiklani felettük. A hétköznapiakban nehezen tudunk időt szakítani magunkra és testünk jelzéseire, pedig nagyon is szükséges, hogy olykor magunkba tekintve felfedezzük vágyainkat, érzéseinket, szükségleteinket.

A csendben ülve vagy tudatosan járva egyet, s feltenni magunk-

nak egy-egy jól irányzott kérdést, mindenképpen önismeretünk fejlődését segíti elő. Honnan jöttünk és hova tartunk? Miért kerültem ebbe az élethelyzetbe? A válaszon gondolkodva a lényeges elválik a lényegtelentől, s utána tisztábban láthatjuk magunkat, a helyzetünket és a céljainkat. Mindnyájan az utunkat kereső emberek vagyunk.

Régi szokás, hogyha életünk során válaszút elé kerülünk, és nehéz döntésekkel találjuk szembe magunkat, elutazunk. Ez jó gondolat lehet, hiszen a távolság és az új környezet sok mindenre rávilágíthat, ám sok mindenről el is vonhatja a figyelmünket. Az önismereti és alkotótáborok azonban kifejezetten a csendről és befelé fordulásról szólnak.

„Az élet semmit sem adott az emberiségnek nagy erőfeszítések nélkül” – vallotta Quintus Horatius ókori római költő.

„Ülj le, és gondolkozz!” – válaszolt Molnár Renáta személyi edző és lelkigyakorlat-vezető arra a kérdésre, hogy az ő életét és munkáját hogyan változtatta meg a járvány. Renátát néhány évvel ezelőtt egy riport során ismertem meg, amikor a Mecsekben, a püspökszentlászlói Életrendezés Házában felnőtteknek szóló lelkigyakorlatos/lelkiségi programot vezetett.

A pedagógusdiplomával, személyi edzői és nordic walking tréneri képesítéssel is rendelkező szakember egy évtizede foglalkozik a sport és a lelkiség összekapcsolá-

sának egyik lehetséges módjával, a mozgás-lelkiség elméletének és módszertanának megalkotásával és gyakorlati megvalósításával.

Egyedi nordic walking oktatással egybekötött életmódváltó, egészségépítő óráit 30 és 80 év közöttiek látogatják, mindazok, akik

változtatni szeretnék életmódjukon, s közelebb akarnak kerülni önmaguk megismeréséhez. A tréningre készülőknek azonban tudniuk kell, hogy a változást mindig magunkban kell fölébreszteni és érte erőfeszítést tenni, nem pedig kívülről, a terapeutától várni a kész megoldást.

Renáta hangsúlyozza, hogy az információáradat (amely az éppen aktuális koronavírus-járványról szóló hírekkel kapcsolatban sincs másként) olyannyira a mindennapjaink részévé vált, hogy nem könnyű megkülönböztetni a valót és valótlant, kiszűrni a lényegest a

temérdek lényegtelen információ közül, mégis, a lelki megnyugvás, a lelki egészség megtartásában fontos szerepet játszik az aktív pihenés vagy az olvasás. Megmozgatja a fantáziát, feléleszti kreativitásunkat. Állandóan változó, kihívásokkal teli világunkban különösen fontos a bennünk rejlő pozitív, harmóniát segítő energia kiaknázása.

„Szenvedélyesen szeretek tanítani. Tízötől nyolcvanöt éves korig minden generációt tanítottam már. Különböző élethelyzetekkel találkoztam az idők során, voltak, akiket a talpra állásban, az újrakezdésben segítettem, másokat

megtanítottam, hogyan kezeljék a kiégés fájdalmas állapotát, sokakat pedig támogattam egészségük építésében. Nagy öröm számomra, hogy vannak időről időre visszatérő résztvevők, akad köztük olyan is, akivel már tizedik alkalommal találkozom például az Életrendezés Házában. A séta, a meditáció, a mozgás, az egészségsport változatos programjai igazi feltöltődést, energiát és értéket teremtenek” – vallja Renáta. Majd hozzáteszi: minden körülmények között nyitottnak kell lenni a fejlődésre, és semmiképpen sem tanácsos a bezárkózást választani.

Ízelt ízek

Váczai Gergő | Fotó: Magellán

A worldometers internetes portál szerint bolygónkon jelenleg mintegy közel nyolcmilliárd ember él. Ebből több mint kétmilliárd fogyaszt napi szinten ízeltlábúakat. Ezt már a leeds-i egyetem ételtudományi szakembere, Alan-Javier Hernández-Álvarez nyilatkozta. Egy 2017-es tanulmány szerint ha a világ húsfogyasztásának felét rovarokkal helyettesítenék, akkor a föld fellelegezhetne. A mezőgazdaságra használt földterületek száma harmadával, a levegőbe kerülő káros gázok mennyisége pedig szintén jelentős mértékben csökkenne. Emellett az sem elhanyagolható szempont, hogy a rovarok tenyésztése jóval kevesebb vizet és helyet igényel, mint például a marha- vagy szárnyasgazdálkodás. Ettől függetlenül mi, a gulyáson és töltött paprikán nevelkedettek nehezen tudjuk elképzelni, hogy a finoman rotyogó marha- vagy éppen csirkepaprikás helyett tücskök és bogarak „lepjék” el tányérunkat étek gyanánt. De ki tudja, mit hoz a jövő...

Skorpió, madárpók, sáska, tücsök és még jó néhány csúszómászó. A legtöbb ázsiai országban az ilyen ízeltlábúakból összeállított ételek teljesen mindennaposak. Nem úgy az európai, és azon belül

is a magyar konyhákban. De szándék már itthon is van az ízeltlábúak szakszerű és persze az egészségre teljesen ártalmatlan fogyasztásával kapcsolatban. Olyannyira, hogy már Bogárétel Alapítvány

is létezik, melynek elnöke, Szabó Mariann igyekszik beavatni bennünket a bogárevés titkaiba. „Ez afrikai vándorsáska, ebből egy sós-karamellás édességet fogok készíteni, egy grillázst.”

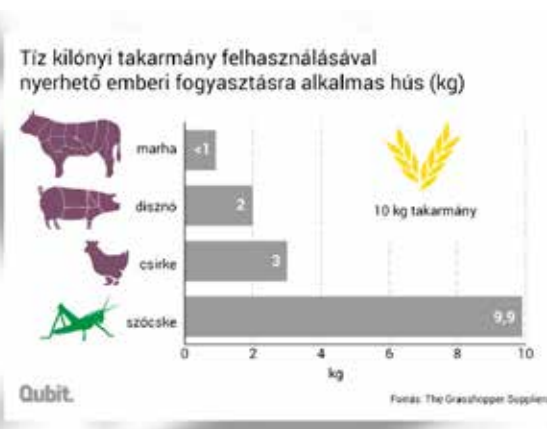
Mariann épp azt mutatja, hogy mit fog főzni ebédre. „Van még a pulton feketekatonalégy-lárva és lisztkukac is, az egyikből arancini, a másiból édesburgonyás tócsni készül hamarosan. De hogy vajon miért kezdtek el Magyarországon is egyre többen a rovaréssel foglalkozni? Nos, erre a választ már Pintér Richárdtól igyekszünk megtudni, aki a Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Karának doktorandusz hallgatója. „Földünk népessége 2050-re meg fogja haladni a 9 milliárd főt. A megnövekedett népesség okán pedig több táplálékra lesz szükségünk.” De ez csak egy a sok rémisztő adat közül. A Szent István Egyetemen már több éve végeznek kutatásokat a rovaréssel kapcsolatban. Hogy mik az előnyei a rovarévésnek más állatok fogyasztásával szemben, mekkora a tápértéke egy ilyen rovarnak, és hogy felválthatja-e a rovarévés a csirkét vagy a marhát, azt hamarosan elmondjuk, de előtte nézzük meg, hogyan is készül egy ilyen ízeltlábúakból és csúszómászók-ból álló ebéd.

A katonalégy-lárvát forrásban levő vízben előfőzik. Szabó Mariann azt meséli, hogy a rovarokat sokkal nehezebb főzni és sütni, mint más állatot. Pontosan be kell állítani a hőfokot és az időtartamot, ameddig főzni kell. „Például a rovarok hamar megéghetnek. Vagy esetleg szétrobbannak sütés során. Vagy üregekké válik a belsejük, hogyha túlsütjük őket. De az se jó, hogyha szenes a rovar, és az íze keserű.” A szakértő séfnek persze arra is van trükkje, hogy az első, de még a második ránézésre is kellemetlennek tűnő kitenpáncéllal mit kezdjen. Nemes egyszerűséggel pépet készít belőle.

Amíg Mariann főz, addig látogassunk vissza a Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Karára, ahol Richárd éppen tudományos kísérletet folytat egy rovarokkal dúsított fasírtan. Az úgynevezett állománymérő berendezés az első harapást imitálja. „A fasírt, amit

éppen mértem, rovarral van dúsítva. Azt nézzük, hogy mekkora erő kell ahhoz, hogy ezt elharapja, elrágja az ember. Így pontosan számszerűsítve lehet viszonyítani egy hagyományos vagy más összetevőkből, más beltartalmi értékekkel rendelkező termékekhez

képest.” De nemcsak ezzel kapcsolatban végeznek itt számításokat. Azt is vizsgálják, hogy ha növekszik a föld népessége, akkor annak milyen hatásai lesznek az állattenyésztésre. „A jelenlegi állattenyésztéssel a jelenlegi szint tartható. Azonban ahogy egyre több fehérjére lesz szükségünk, egyszerűen a területigény és az ökológiai lábnyom, amit ez a környezetre ró, már nem lesz fenntartható, ezáltal alternatív megoldásokra van szükség. A rovarok erre mutatnak alternatív lehetőséget.” A rovarok terület- és vízigénye ugyanis jóval kisebb, mint más állatoké, így tenyészteni is sokkal könnyebb őket, mint a hagyományos vágóállatokat. 10 kilónyi takarmány felhasználásával például míg marhából csak közel 1 kiló hús állítható elő, szöcskéből majdnem 10 kiló. 100 liter víz felhasználásával pedig 1,6 gramm fehérje nyerhető ki marhából, míg szöcskéből majdnem 12-szer több. De Pintér Richárd más pozitív hatásokat is kiemelt a rovarévelés kapcsolatban. Elmondta, hogy különféle eddig ismert fertőzések is elkerülhetőek ennek köszönhetően. „Azok a vírusok,

amik a rovarokat megfertőzik, nem fertőzőek az ember számára. Tehát nem okoznak zoonotikus fertőzésveszélyt. Például a madárinfluenza esetében más a helyzet, mivel gerincesről gerincesre terjed, így a megbetegedés kialakulhat, hiszen a vírus könnyebben adaptálódik egy másik gerinces szervezetéből. Ez a rovarok esetében nem áll fent.”

Ha pedig a rovarra mint takarmányra gondolunk, akkor kiválthatja a szóját vagy kukoricát. A szakértők szerint a baromfi számára természetesebb lenne a rovarévelés, a szójával és kukoricával ugyanis sérülhet a bélrendszerük, ami miatt antibiotikumos kezelésre szorulnak. Ezzel a módszerrel azonban az antibiotikumokat is el lehetne hagyni. Ezzel az állásponttal a Bogárétel Alapítvány elnöke is egyetért. Mariann a főzés közben a rovarokban található magas tápértékről beszélt. „A fekete-katonalégy-lárzában 80-szor anynyi a kalcium van, mint a tejben, nagyon szeretik például hullóknak adni pont ezért, de a fehérjetartalma is igen magas, olyan 40% körüli. Nekem ez a kedvenc rovarom.”

Az alapanyagokat egyébként próbálják helyi forrásokból beszerezni, mivel Magyarországon nem engedélyezték a rovarévelést, ezért a rovarok többségét állateleségboltból veszik, de van, amit ők maguk tenyésztenek. Főzés közben természetesen az is szóba kerül, hogy kinek melyik rovar a kedvence. Sztipanov Mariann, aki a már megismert alapítvány munkatársa, például a csótányra esküszik. „De ahhoz tényleg ilyen jó nagy, kövér csótányok kellene, hogy élvezd az ízt. És finomabb, mint a sáska. De egyébként én nagyon szeretem a sáskának a lábát megenni, azt van, aki nem eszi meg. Van, amikor megeszem, ha megsül, ezt a finom szárnyát is.” Nos, ezt hallgatva kissé elment az étvágyam, pedig a hölgyek tényleg őszinte lelkesedéssel beszélnek a rovarok ilyen irányú felhasználásáról. Azt gondolom, joggal merül fel bennem a kérdés, hogy vajon eljön-e egyszer az az idő, amikor nemcsak ez a szűk réteg tud undor nélkül egészben enni rovarot. Gál János szerint, aki szintén a Szent István Egyetem élelmiszermérnök-hallgatója, erre a válasz egyértelműen igen. „Azt gondolom, hogy míg a csúcsgasztronómiában akár az egészben fogyasztott rovarok is elképzelhetőek, a közemberek körében az elfogadhatóság egyelőre inkább az, hogy ha lisztte őrölt formában adjuk. És ha már az ember nem látja, hogy hú, ott a csápja, ott a lába, akkor könnyebben ráveszi magát arra, hogy elfogyassza ezt a nagyon környezetbarát terméket.”

Richárdtól az is megtudtuk, hogy van olyan rovarból kinyert anyag, amit már most is több iparág használ, csak a köztudatban nincs benne. „A legtriviálisabb példa

az ételfesték, az E120, ami egy kármintetűből kinyert színezékanyag, és felhasználja a húsipar, a tejipar, a szépségiparban is ruzsokba keverik.”

De jöjjön el a nagy pillanat, és kóstoljunk. Egészen pontosan Mariann és Mariann fogyaszt az elkészített étkekből. Az eredmény mindenképpen pozitív, de az ízeiket kicsit másképpen definiálják. „Nekem valóban egy érett sajthoz jobban hasonlít. Mi? A lisztkekac? Ebben katonalég van, nem? Nem, az a lisztkekac! Igen, a lisztkekac! Pedig annak épphogy mandulás íze van! Nekem nem mandulás!” Az biztos, hogy ehető, és ha elvonatkoztatunk a forrástól, akkor akár jóízűen is falatozhatjuk. Akik kóstolták már, szinte mind azt mondják, hogy ha az ember túlteszi magát azon, hogy mit is eszik valójában, onnantól csak a finom ízekre koncentrálnak. Ezt erősíti meg Gál János is. „Saját családomban is azt tapasztaltam, hogy a szüleim, nagyszüleim, a rokonság – épp nemrég vittem haza kóstolót – egy picit fenntartásokkal kezelték. De amint túltették magukat azon a tényen, hogy fúj, rovarot kóstolnak, az íz már teljesen jó volt. És láttam, hogy a kisgyerekek is jöttek, vettek belőle, markoláztak, sőt hallottam, hogy óvodában is ezzel sztorizgattak, hogy ők már kóstoltak rovarot.”

Jelenleg több mint 2000 emberi fogyasztásra alkalmas rovar regisztráltak. A kutatók pedig azt szeretnék elérni, hogy a megfelelő körülmények között tenyésztett rovarokat minél szélesebb körben fogyasszák majd az emberek, ami nemcsak kulináris élményt nyújthat, de a föld és az emberiség jövőjének záloga is lehet.

Élmények a Duna-körön

Susán Janka | Fotó: Pintér Ferenc

Mikor túrázott, biciklizett, evezett a Duna mentén a kedves olvasó? Hogy Paks környékén nincsen elég lehetőség? Mennyire ismeri az opciókat? Szeretett volna egy hétvégén biciklitúrát tenni, de nem sikerült megszerveznie? Sajnos igaz, nem egyszerű utánajárni, de akár hiteles információkat beszerezni az utak állapotáról, a szálláshelyekről, a látnivalók nyitvatartási idejéről. Nemrég azonban elindult egy kezdeményezés a PIP Nonprofit Kft. által, amely pont ezeken a nehézségeken szeretne segíteni, ennek összefoglaló elnevezése az Élmények a Duna-körön. Czink Dórával és Horváthné Csортán Krisztinával beszélgettünk az eddigi eredményeikről és a terveikről.

– *Mi is az a Duna-kör? Még nem hallottam róla.*

– A Duna-kör virtuális összekapcsolása a Duna Tolna és Bács-Kiskun megyei szakaszához köthető élményeknek. A létrehozásával azt a célt tűztük ki, hogy könnyen megismerhetővé és elérhetővé tegyük az itt található aktív turisztikai élményeket, a kerékpárral, vízen és gyalogosan bejárható útvonalakat. Látványosságokra, kulturális emlékekre és programokra is igyekszünk felhívni a figyelmet. Röviden úgy tudjuk összefoglalni, hogy a Duna középső szakaszának mindkét partján lévő és az onnan csillagtúraszerűen megközelíthető látnivalókat, programokat vontuk be a szervezésünkbe. Északon a dunaföldvári híd, délen a szekszárdi híd határolja ezt a területet, és azért kör, mert a folyó mindkét oldalát érinti. A kis térképen látható, hogy összekötöttük a településeket. Az út legnagyobb részt a gáton halad, de időnként letér róla, és jelenleg még nem folytonos. A célunk az, hogy a kör zárható legyen megfelelő minőségű utakkal a jövőben. Most ott tartunk, hogy időnként földutakon is kell haladni. Szeretnénk idővel „konkurenciái” lenni a Balaton vagy a Tisza-tó megkerülésének, új, eddig ismeretlen élményt nyújtani az aktív pihenést keresőknek. A Duna mente, az itteni kulturális, gasztronómiai és természeti értékek egész más impulzusokat adhatnak az újdonságot keresőknek.

– *A kerékpárosokon kívül kiket szeretnétek elérni?*

– Elsősorban a vízisportokat és a túrázást kedvelőket, de a kulturális programokat keresőket is. A körtúra egyes állomásairól elérhető élménycsomagokat állítottunk

össze, ahol a szálláshely is biztosított, és akár három-négy napot is el lehet tölteni, mert turisztikailag szerethető „attrakciók” érhetőek el. A túrák kiindulási főbb települései jelenleg Paks, Fadd, Szekszárd, Kalocsa, Dunapataj, Szelidi-tó, Hajós, Györköny és még sorolhatnánk. Azt vettük észre, hogy komplexen eddig nem kapcsolták össze ezeket a lehetőségeket, nem voltak felfűzve egy külső érdeklődő számára foglалható módon. Nem tudta megtalálni, majd igénybe venni, mert hiába ismerte az egyik

szeletét, ha a másikat nem. Ebben szeretnénk segíteni az idelátogatóknak, a külföldről érkezőket is beleértve. Nekünk is remek helyismereti tréning volt ez a munka.

– *Hol találhatóak meg a programajánlatok? Hogyan tudnak információkat szerezni az érdeklődők?*

– A legkönnyebben az Élmények a Duna-körön c. Facebook-oldalunkat kereshetik fel, amelyre folyamatosan teszünk fel információkat, és az

Ajánlatok alatt megtalálhatják az eddig létrehozott élménycsomagokat. Aki személyesen szeretne érdeklődni, annak a Paks belvárosában található Információs Központunkat ajánljuk a Dózsa György úton. Itt közvetlen segítséget tudunk adni egy utazás összeállításához. Nemrég jelent meg egy nyomtatott kiadványunk, ez is elérhető az irodában. Idén tavasszal még a pandémiás időszak előtt részt tudtunk venni az Utazás 2020 kiállításon is, amelyen eddig talán a legtöbben találkozhattak „velünk” személyesen.

– *Hogyan készítettétek elő ezeket a kiadványokat, hogyan mértétek fel az útvonalakat, a programokat, az azokhoz szükséges szolgáltatásokat?*

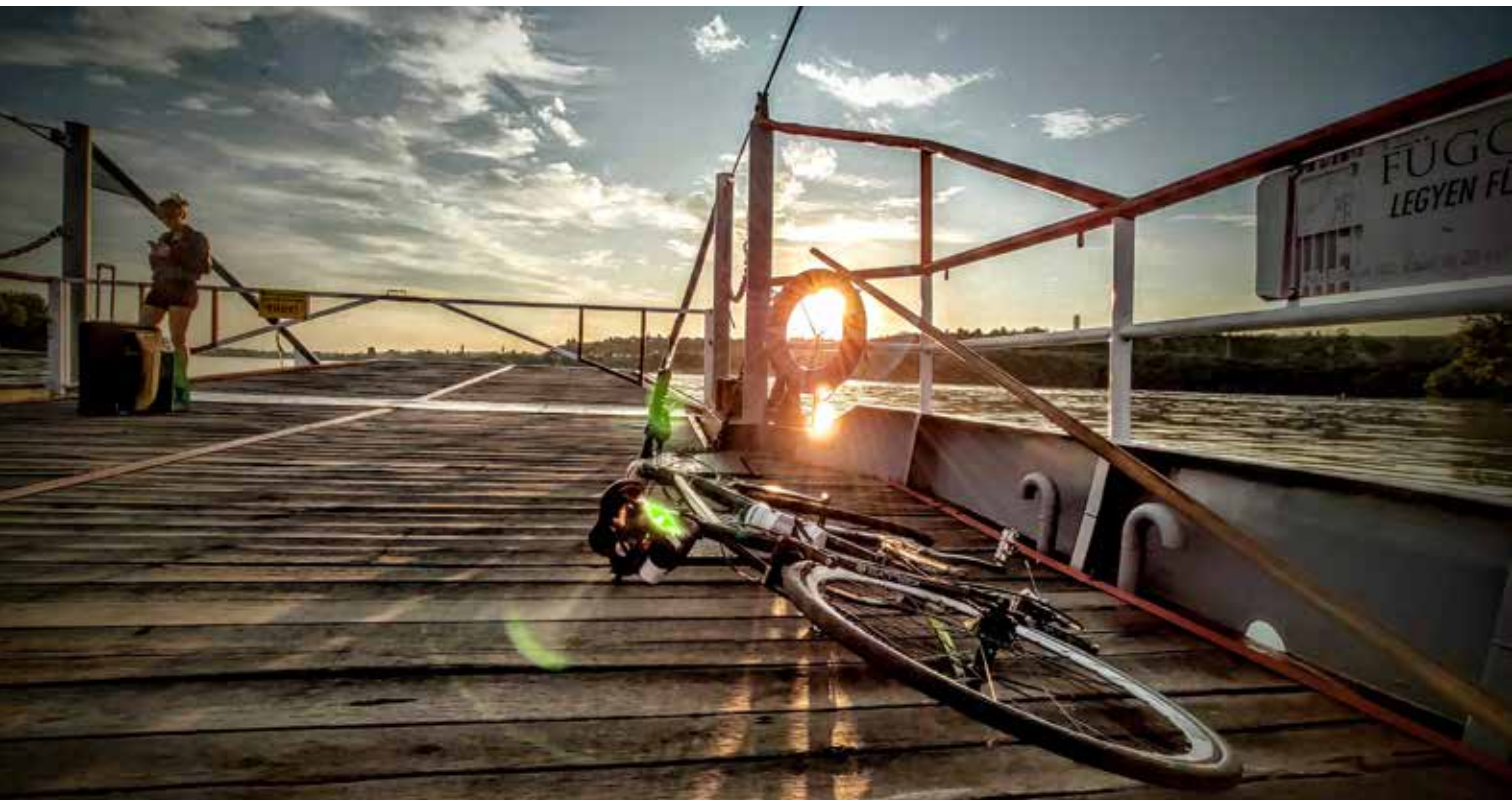
– Ketten dolgoztunk rajta, és nagyon jól kiegészítettük egymást, mert egyikünk a paksi oldalt ismeri jobban (ez Dóri érdeme inkább), a másikunk (Krisztina) kalocsai, és korábban is turisztikai területen dolgozott. Fontos volt számunkra, hogy általunk „ellenőrzött” helyszíneket ajánljunk. Csak olyan

szolgáltatót szeretnénk ajánlani, aki tudja az elvárt minőséget biztosítani. Legyen szó akár biciklikölcsönzőről vagy szálláshelyről. Ezért mi személyesen is végigjártuk ezeket a helyszíneket.

- *Miben tudnak segíteni a paksi irodába betérőknek?*
- Mint említettük, Pakson a városi könyvtár mellett található az irodánk. Nem szervezzük meg az utazását az oda belátogatóknak vagy éppen e-mailen érdeklődőknek. Nem áruljuk közvetlenül a korábban már említett élménycsomagokat. De segítünk összeállítani egy programcsomagot a kívánt időtartamra, megadjuk a szolgáltatók elérhetőségeit, a foglalásokat azonban már a látogatónak kell megtennie. Ha belegondolunk, ezzel a szolgáltatás árát alacsonyabb szinten tudjuk tartani, valamint segítjük azzal, hogy

valós, jól kommunikáló szolgáltatókat ajánlunk. Aki szervezett már utazást, az tudja, hogy mekkora érték ez. Amikor az Utazás kiállításon jártunk, többeknek tudtunk olyan kapcsolatot adni, amivel el tudnak hozzánk látogatni. Jó páran már régóta szerettek volna egy helyszínt megnézni, de eddig nem sikerült kontaktot találniuk. Sajnos a neten rengeteg olyan oldal van, ahol már elavult adatok találhatóak.

- *Ezeket a településeken tavasztól ősziig folyamatos a programok szervezése. Honnan szerezhetünk tudomást ezekről?*
- Összegyűjtjük a települések programjait, ehhez megvannak a kapcsolataink, és minden héten csütörtökön a Facebook-oldalunkon közzétesszük magyar és orosz nyelven. Jó időtöltést kívánunk a programokhoz!

A Duna-kör jobb partja

Szekszárd a kör jobb oldali ívének déli határánál fekszik, a város a Sió csatornán keresztül kapcsolódik a Dunához. Babits Mihály szülővárosa a legkevesebb lakosú megyeszékhely Magyarországon. Méltán híres borkultúrája a természet kínálta lehetőségekkel élők bölcsességét és hozzáértését dicséri. A Bartina-hegyről csodálatos panoráma tárul elénk, szemünk befogja az egész várost,

tiszta időben a kalocsai főszékesegyház tornyai és Paks jelzőfényei határolják a horizontot. Észak felé indulva mindenképp tegyünk egy kis kitérőt a fadi Holt-Dunához, ahol strandolási és evezési lehetőségeket is találunk. A következő megálló Paks lehet, amelynek történelme az ókori civilizációktól egészen a legmodernebb korig ível, az egykor itt vezetett Duna menti hadi út évszázadokra jelentőssé tette. Paksról könnyen ellátogathatunk a györkönyi Pinchegyre, majd tovább menve Dunaföldváron zárhatjuk a Duna-kört, akár Madocsát és Bölcskét érintve.

A Duna-kör bal partja

Évezredekre visszanyúlóan találjuk itt az élet nyomait, és feltételezik, hogy a magyarok első települései is itt lehettek. Szent István korában alapították az első két érsekséget, Esztergommal párhuzamosan Kalocsát, amely a bal part központja. Irányítása alatt szépen fejlődött a vidék, a Kalocsai-Sárköz, azonban a történelem viharai többször elpusztították. A tájegység mai településszerkezete a török hódoltság utáni betelepítés emlékét őrzi, egymástól távol eső nagyobb falvakat találunk itt. A Sárköz, aminek elnevezése a Duna árterére utal, átnyúlik a mai túlpartra, hiszen a folyó sem ugyanott folyt, ahol ma. Az ártéri erdők dús vegetációit holtágak, morotvatavak, csatornák ékítik. Úgy tartja a hagyomány, hogy Attila sírját itt kellene keresni, nem a Tisza mentén.

Nyár van, nyár

Szabó Márta | Fotó: Juhász Luca

Siesta. Önöknek melyik ország jut először eszükbe, amikor ezzel a fogalommal találkozunk? Úgy sejtem, Olaszország, és nem véletlenül. A nyár beköszöntével a csizmaországban gyakorlatilag megáll az élet. Gyárak, cégek akár hónapokra is felfüggesztik a munkát, és személyes tapasztalatból vagy filmekből biztos fel tudjuk idézni mindannyian, hogy ők ezt bizony, megfellebbezhetetlenül komolyan is gondolják. Meg se próbáljunk a rekkenő nyári hőségben frissítőt venni tradicionális olasz vendéglátóipari egységekben délután, mert erősen gesztikulálva és jellemzően (közös nyelv hiányában) a szokottnál is hangosabban közlik velünk, hogy üljünk csak le a teraszra, érezzük otthon magunkat, szívesen látnak, csak nagyjából este hétig nem veszik fel a rendelésünket.

Az Atomenergetikai Múzeumban (AEM) ezzel szemben nincs siesta,

sőt. A kijárási korlátozás ideje alatt az online teret, a veszélyhelyzet elmúltával pedig az egész várost bevette tartalmaival és játékaival az AEM. Miután júliusban lezárult a Nyitott szemmel járj! kulacs kereső játék, máris egy újabb, megoldásra váró rejtély kínált kalandos, de informatív időtöltést minden érdeklődő számára, kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár előtt találhatták meg az érdeklődők az AEM tudáskapszuláját, és a mellé kihelyezett négy kérdést, amelyek megválaszolásához csak a múzeum applikációjára volt szükség. Minden helyes megfejtő ajándékot kapott munkája jutalmaként.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. Facebook-oldalán egész nyáron Árpi, a Fifikus Fizikus könnyed fizikakísérletekkel mutatja meg, hogy a fizika a hétköznapjainkban is mindenhol

tetten érhető. Mennyi idő alatt hűti le az italunkat a jég, és miért? Hogyan lehet nyáron is téli ködöt varázsolni? És a grillezésre váró virsli vajon vezeti az áramot? Többek között ezekre a kérdésekre is választ kaphatunk.

Júliusban a napközis táborok is visszatértek. Az Erzsébet-tábor keretein belül látványos élő fizikashow-t tartott az AEM a Paksi Csengey Dénes Kulturális Központban. 2020. augusztustól 3-tól azonban már a múzeumban is megtekinthetik az érdeklődők a Fifikus Fizikus kísérleteit, és persze felfedezhetik a kétezernégyzetméteres interaktív kiállítóteret is, hiszen a szokásos éves karbantartási munkálatokat követően új lendülettel várta az Atomenergetikai Múzeum a visszatérést. További színes tartalmakkal és formabontó tervekkel készülünk, úgyhogy látogassanak el hozzánk, és tartsanak velünk nyáron is!

Ismerj meg és játssz!

Az AEM interaktív kapszulamúzeuma vagyok, és gondoltam, ide kirándulok,

hogymint együtt izgalmas felfedezéseket tehesünk nyáron is!

Járj körbe, és én megmutatom neked a kincseimet, akár 3D-ben is!

Felfedezésedet és a hozzá kapcsolódó kérdés megválaszolását ajándékkal is

juttatunk, amelyet a könyvtár információs pultjánál vehetsz át!

Járjatok nyitott szemmel, hiszen az AEM

egész nyáron bárhol felbukkanhat a városban!

Csak felkapcsolom, semmi extra

Krizsán Árpád | Fotó: stock.adobe.com, Wikimédia

Nem is gondolunk bele, mi kell ahhoz, hogy minden elektromos berendezésünk működjön. Automatikus mozdulat hazaérve a villany felkapcsolása, de hasonlóan megszokott a telefonunk töltése, a tévé bekapcsolása, nem beszélve arról, hogy a hűtőgép vagy a villanybojler működése is természetes számunkra. Valóban semmi extra?

Semmi, hiszen megszoktuk, hogy van áram, ha nincs, azt már kényelmetlennek, sőt akár problémásnak tekintjük. És még nem vizsgáltuk az elektromos hűtés, fűtés vagy a közlekedés lehetőségét, amik igazán nagy fogyasztást jelentenek/jelentének.

Ahhoz hogy ennyire az életünk része lett az elektromosság, kevesebb mint egy évszázadra volt szükség az elektromágneses jelenséget használó eszközök megalkotása után. Azonban ne feledkezzünk meg arról, hogy az elektromosság ismerete az ókorig visszavezethető.

Most azt nézzük meg, mi vezetett a mai hálózatok kialakulásához és elterjedéséhez. Az első ismert leírások a dörzselektromosságról szóltak. Ki ne ismerné a megdörzsölt vonalzó elektromos állapotát? Az ilyen módon létrehozott állapothoz megfelelő anyagokat kell használni, le-

het szőrmével műanyag rudat vagy bőrdarabbal üveget megdörzsölni. A lényeg, hogy az egyes anyagok töltéshordozói, az elektronok átke-
rülhessenek egyik felületről a má-
sikra. Azért kell szigetelőanyagokat
használni ilyenkor, hogy az ily módon
létrehozott töltéstöbbletet meg le-
hessen tartani. Maga a jelenség elég
egyszerűen vizsgálható, tapasztal-
ható, a hétköznapi tevékenységeink
során is sokszor találkozhatunk vele.
Ilyenek lehetnek, amikor megráz az
autó vagy a kilincs, esetleg egy má-
sik ember, de a nyári viharokat kísérő
villámlás is. Megfelelő módon több
ezer volt feszültséget is létre tudunk
hozni különösebb veszély nélkül.

Sajnos a dörzselektromosság nem
alkalmas a villamos energia haszná-
latára, hiszen a kisülések több té-
nyezőtől függenek, véletlenszerűek.
Elég korán felfedezték a mai elemek,
akkuk őseit. A XVIII. század végére
Luigi Galvani és Alessandro Volta
olasz tudósok megalkották azokat
az áramforrásokat, amik megfele-
lő fémeket és oldatokat használva
a kémiai energiából egyenáramot
állítanak elő. A felfedezés ma is
gyakran használatos, hiszen minden
akkumulátor működési elve ide ve-
zethető vissza. Természetesen az
anyagok használata és a technoló-
gia változott, ennek köszönhető a
most használatos feszültségek kiala-
kulása és a megfelelő teljesítmény-
szintek elérése. Az egyenfeszültség
nagy előnye, hogy könnyen és biz-
tonságosan használható, hátránya,
hogy nagy távolságra a mi éghajla-
tunkon nehezen továbbítható.

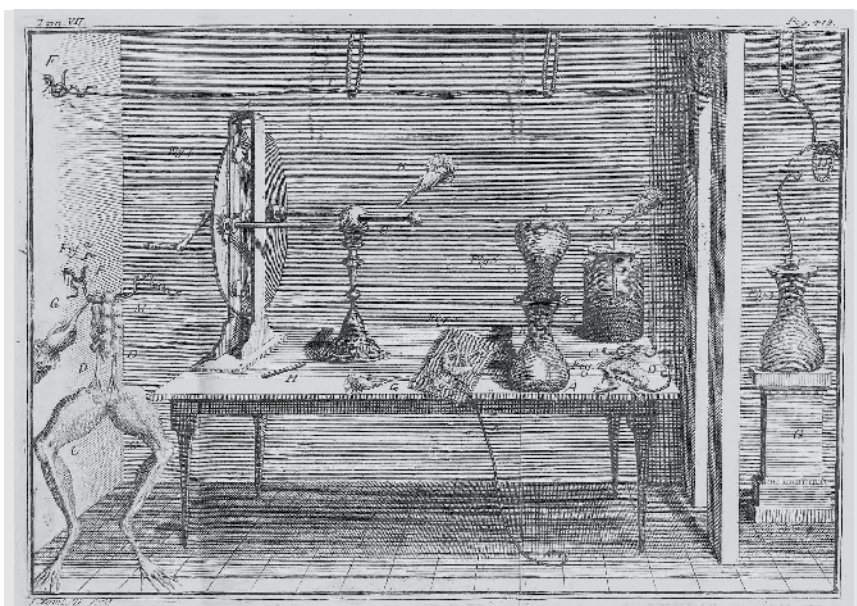
Az újabb áttörést az áram mágne-
ses hatásának felfedezése hozta.
1820 áprilisában egy esti előadáson
Hans Christian Oersted dán fizikus
az áram hőhatásának bemutatása
közben azt vette észre, hogy a kí-
sérleti összeállítás közelében el-

helyezett iránytű kitért. A gyakor-
latban az áram és a mágnesesség
kölcönhatása vezetett a dinamó és
a generátor felfedezéséhez. A dina-
móelvet 1861-ben Jedlik Ányos írta
le, míg az első generátort 1831-ben
Michael Faraday készítette el. Mind-
két eszközzel a forgómozgásból ho-
zunk létre váltakozó feszültséget.
A generátor éppen azért terjedt
el, mert a generátor fordulatszámával jól szabályozható a frekven-
cia, illetve az eszköz felépítésével a
feszültség. A váltakozó feszültség

továbbításához, illetve a vesztesé-
gek csökkentéséhez pedig szintén
elektromágnesességet felhasználó
transzformátorokat használunk.

Ugye, hogy semmi extra? A sok ku-
tatás és felfedezés rengeteg lehető-
séget teremtett az elektromos esz-
közök széles körű alkalmazásához,
és a villamos energia „egyszerű”
használatához. Mára annyira az éle-
tünk része lett a villamosság, hogy
az energiatermelés kérdéseivel is
foglalkozni kell, és az alapokat ismét
a fizikában találjuk.

Galvani híres békacombkísérlete

Emelt létszámmal folytatódik a szakemberképzés

Paks II. Zrt. | Fotó: Paks II. Zrt.

Hat egyetem képez atomerőművi szakmérnököket, szakembereket a következő tanévben. A Paks II. Akadémia hallgatói keretszámát megemelték.

A Paks II.-projektben várhatóan mintegy 8-10 ezer ember dolgozik majd. A Pakson létesítendő új VVER-1200-as atomerőművi blokkok tervezése, építése, üzemeltetése is rengeteg jól képzett szakembert igényel. A Paks II. Zrt. éppen ezért több formában is támogatja a jövő atomenergetikai szakembereinek képzését. Többek között a tanulmányi ösztöndíjprogram, a szakmai gyakorlat lehetősége és a Paks II. Akadémia is ennek szellemiségében jött létre. Ez utóbbi program keretében a Paks II. Zrt. anyagi támogatása mellett végezhető el az alapképzésre épülő atomerőművi üzemeltetési szakmérnök elnevezésű szakirányú továbbképzés. A társaság a képzést hat intézménnyel – a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel, a Pécsi Tudományegyetemmel, a Debreceni Egyetemmel, a Pannon Egyetemmel, a Miskolci Egyetemmel

és a Dunaújvárosi Egyetemmel – együttműködésben hozta létre.

A képzés a hallgatók számára a megadott keretszámig térítésmentes.

A Paks II. Akadémia első évfolyamán maximálisan kihasználták a keretszámot, összesen mintegy 100 hallgató képzését támogatta a Paks II. Zrt. A szak népszerűsége miatt a társaság úgy döntött, bővíti a keretszámot. A következő tanévtől összesen 135 főnek lesz lehetősége térítésmentesen részt venni a programban. További változás, hogy a képzésbe a következő tanévben bekapcsolódhatnak fizikusok, vegyészek is, atomerőművi üzemeltetési szakmérnök mellett szakembervégzettség is szerezhető.

A Miskolci Egyetemen, a Debreceni Egyetemen és a Dunaújvárosi Egyetemen a 2020/2021-es tanév I. félévében kezdődik a képzés, míg a Budapesti Műszaki Egyetemen, a Pannon Egyetemen és a Pécsi Tudományegyetemen a tavaszi szemeszterben indul ismét a Paks II. Akadémia.

A legtöbb hallgatót, 40 főt, a Budapesti Műszaki és Gazdaság-

tudományi Egyetem fogadja, a Dunaújvárosi Egyetemen és a Pécsi Tudományegyetemen 25 fő a keret, a többi intézményben 15 fő végezheti el a Paks II. Zrt finanszírozásában a képzést.

A Paks II. Akadémia nemcsak egy képzés, hanem egy karrierút kezdete is lehet.

A tervek szerint a következő években a Paks II. Akadémia keretében több száz atomerőművi üzemeltetési szakmérnököt, szakembert képeznek majd, akik az itt szerzett tudás birtokában erősíthetik a társaság szakembergárdáját.

ATOMSZFÉRA

Negyedéves magazint indított Atomszféra címmel a Paks II. Atomerőmű Zrt. júliusban. Az 1400 példányban megjelenő újság első lapszáma Lenkei István vezérigazgató ajánlásával jelent meg, és sok más cikk mellett interjú olvasható benne Süli János tárca nélküli miniszterrel. A kiadvány a társaság honlapján, a www.paks2.hu-n olvasható elektronikus formában.

Kicsit más szemmel

RHK Kft. | Fotó: RHK Kft.

Mivel idén, rendhagyó módon, augusztusban is megjelenik az Atomerőmű magazin, no meg a vezető téma („extra”) is kínálta a lehetőséget, ezúttal a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK Kft.) létesítményeivel, telephelyeivel kicsit másképp, mondhatni extra tényeket bemutatva foglalkozunk. Mert a „száraz” adatok sem feltétlenül unalmasak...

Kezdjük mindjárt bátaapátiban működő Nemzeti Radioaktív Hulladék-tárolóval (NRHT), amely a Paksi Atomerőmű kis és közepes aktivitású hulladékainak végleges elhelyezésére épült. A jelenleg meglévő négy felszín alatti kamra és a vágatok bányászati kialakításához 2005-től kezdődően mintegy 500 tonna (a világ legnagyobb teherszállító repülőgépe, az Antonov 225-250 tonna hasznos teher szállítására képes) robbanóanyagot használtak fel. A kitermelt kőzet mennyisége

226 ezer köbmétert tett ki. Hogy az olvasónak fogalma lehessen, ez milyen hatalmas mennyiség, képzeljen el egy focipályát, amelyet 10 emeletnyi magasságban tömör kőzettel leptek el. A mögötte lévő irdatlan munka tekintélyt parancsoló, főként, ha hozzávesszük, hogy a felszín alatti munkálatok során a legsúlyosabb üzemi baleset egy kartörés volt, egy esés következtében.

Folytatva a tények sorát: a vágatok hossza összesen 6 kilométer, és az

első három, átlagosan száz méter hosszú kamra mindegyikébe beférne a világ egyik legnagyobb (emeletes) utasszállító repülőgépe, az AIRBUS A380-nak a törzse.

Az NRHT felszíni épülete 2008-ban kezdett üzemelni, a föld alatti első kamra 2012-ben készült el, és már meg is telt a hulladékkal teli vasbeton konténerekkel, a második, új tárolási elképzelés alapján kialakított kamrába pedig az engedélyezési eljárások lefolytatását követően

kezdődhet meg a kompakt hulladéksomagok beszállítása.

A Paksi Atomerőmű teljes üzemideje alatt – beleértve a leszerelést is – több mint 20 000 köbméter kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék keletkezik majd (mintha egy kosárpálya lenne beépítve 20 emeletes lakóházzal), illetve a leszerelés után felszabadítható több mint 860 ezer tonna hulladék, aminek háromnegyede újrahasznosítható beton, a maradék nagy része pedig újrahasznosítható acél és színesfém lesz.

Radioaktív hulladék Magyarországon már az 1950-es években is keletkezett az izotóptechnika alkalmazásának következtében. A püspökszilányi Radioaktív hulladék-feldolgozó és -tároló (RHFT) 1976. december 22-én kezdett üzemelni az intézményi hulladékok ideiglenes és végleges elhelyezésére. A kezdeti időkben, még az RHK Kft. megalakulása előtt ide került, úgynevezett történelmi hulladékok átválogatására, tömörítésére, újracsomagolására évekkel ezelőtt kidolgozott biztonság-növelő programhoz elkészült már egy mozgatható, több mint kétszáz négyzetméteres belső konténment, amelyben a legmodernebb technika szolgálja a biztonságos munkavégzést.

Az RHFT-ben egyébként ma hozzávetőleg 32 000 darab zárt sugárforrás, 5000 köbméter szilárd és 10 köbméter egyéb hulladék van. Az iparból, a mezőgazdaságból, a kutatásból, az oktatásból és a gyógyászatból származó intézményi hulladék mennyisége egy magyar lakosra számítva éves átlagban két pohár joghurtnyi (27 dekányi). Összehasonlítva: a háztartásban keletkező hulladékból 1 főre kb. 400 kilogramm jut évente (egy kisebb

utánfutónyi), míg az építési, bontási hulladékot, ha levetítjük egy lakosra, akkor körülbelül 700 kilogramm (közepes utánfutónyi).

A paksi Kieégett Kazetták Átmeneti Tárolójának (KKÁT) üzemeltetését 2000-ben vette át az atomerőműtől az akkor kétéves RHK Kft. A több mint három méter hosszú, 220 kilós kieégett kazettákból jelenleg több mint 9800 darab van a moduluszerűen bővíthető létesítményben. A meglévő 24 mellé négy újabb, a tárolócsöveket körülölelő vasbeton kamra kialakítása kezdődött el a tavalyi évben. A kamrákat tartalmazó modulok 30 méter magasak, mint Rio de Janeiróban a kitárt karú Megváltó Krisztus-szobor. Ám míg a szobor súlya 700 tonna, ehhez képest az utolsó elkészült modulba 1364 tonna acélszerkezetet és 857 tonna betonacélt építettek bele.

Végül némi extra az uránpasztillák-

Az RHK Kft. 2003 és 2004, valamint 2014–2017 között közel 3400 folyóméter felszíni kutatófúrást mélyített. A második etapban létesült egy 700 méter hosszúságú, 2–6 méter mélységű kutatóárok is. A tervek szerint 2032-ig, a további sokirányú vizsgálat alapján fogják tovább szűkíteni azt a jelenleg 87 négyzetkilométeres kutatási területet, ahova – a megfelelő eredmények esetén – a nagy aktivitású tároló felépíthető lesz.

ról, amelyek a fűtőelemekben sokrakoznak. Két ilyen ceruzaradírnyi nagyságú pasztillával biztosítható egy átlagos magyar család éves villamosenergia-szükséglete. Ugyanezen mennyiséget 4 tonnányi, azaz egy kisteherautónyi mennyiségű szénből lehetne megtermelni, föld-

gázból pedig 900 köbméterre lenne szükségünk, amivel egy olimpiai úszómedence negyedét lehetne megtölteni. Ha még ehhez hozzávesszük, hogy a Paksi Atomerőmű teljes üzemideje alatt felhasznált 17 716 fűtőelem több mint 550 millió (!) uránpasztillát jelent, belátható, milyen irdatlan nagyságú környezetterhelést sikerül ezzel kiváltani, miközben a keletkező sugárzó hulladék biztonságos, átmeneti elhelyezését néhány háztömbnyi területen meg lehet oldani. A végleges tároló kialakításához pedig ez az átmeneti időszak elegendő.

A végleges, nagy aktivitású tároló helyének megtalálására az RHK Kft. a kétezres évek elejétől folytatott kutatásokat a Nyugat-Mecsekben. A területen a nagy kiterjedésű Bodai Agyagkő Formációt jelenleg is vizsgálják a szakemberek, mivel a 260 millió éves kőzet alkalmas lehet egy tároló befogadására. A befogadóközet megfelelőségének igazolása kiemelten fontos feladat, hiszen egyes hulladéktípusokat akár egymillió évre is el kell szigetelni az élővilágtól. A legutóbbi kutatások alapján a kőzet porozitása átlagosan 1% alatt van, tehát nagyon jó vízzáró kőzetről van szó, ami kiemelten fontos a radioaktív hulladék tárolásának esetében. Az is biztató, hogy a függőleges kéregmozgás – kiemelkedés, süllyedés – az adatok szerint elenyésző, több százezer év alatt sem haladta meg éves szinten a 0,02 millimétert. Vagyis egy 500 méteres mélységbe tervezett tároló 1 millió év alatt sem kerülhetne a felszínre. Végezetül pedig ki kell emelni a kőzet rendkívül jó radionuklid-visszatartó képességét: ép kőzetben a leggyorsabban mozgó komponensek is százezer év alatt csupán mintegy 6 méter távolságra jutnak.

A pillanat varázsában

Susán Janka | Fotó: saját archívum

Kiss Zolit hosszú évek óta kíséri, támogatja, erőt és örömet ad számára a zenélés. Olyan szenvedéllyel műveli, amelyben nem ismer megalkuvást, hajtja a vágy, hogy mindig újat hozzon létre. Nem tud megszokásból, rutinból játszani, a pillanat határozza meg számára a hogyan. Ezért fordulhat elő olyan egy koncerten, hogy eltér az eltervezett műsortól, mert figyel és spontán reagál a közönség hangulatára. Az jelenti a legnagyobb sikert számára, amikor magával tudják őket zenésztársaival ragadni. Két zenakart vezet, a Szaggató zenekarban alapvetően népzeneire építkeznek, az IDM-ben pedig keresztény könnyűzenét játszanak, amelybe időnként a népzene is beszövedik. Az erdélyi gyökerek vissza-visszaköszönnek. Tizenöt éves volt, amikor családjával „elkirándultak” Magyarországra, és a kézipoggyászból egzisztenciát teremtettek.

– *Hogyan vettél a kezdedbe hangszert?*

– Erdélyben Maros megyében, Szászrégenben éltünk, magyarok, szászok és románok. Apám régi

szász tanítója hegedűt oktatott, és szülői ráhatásra kezdem járni hozzá, magánórákat adott. Akkor még szívesebben fociztam volna, de elfogadtam szüleim kéré-

sét, másfél évig jártam hozzá. Aki hegedül, az tudja, ennyi idő arra elég, hogy megtanulja megfogni a hangszert, és a kottát megismeri valamennyire.

Otthon szerettem kísérletezni a hegedűvel, amit édesanyám énekelt, megpróbáltam hallás után lejátszani. Ott dőlt el az irány, hogy a zenében a kötött dolgok nem az én irányom, fontosabb számomra a saját szabadságom. Tulajdonképpen most is ebből élek.

– *Hogyan folytatódott?*

– Erdélyben a szászrégeni református gyülekezetbe jártunk. A kántor minden karácsonykor ünnepi műsort szervezett. A hegedűm azokban az években mindig csak ilyenkor került elő. Összeszedte a zenélő gyerekeket – hasonlóan, mint mostanában a paksi gyülekezetben –, és készült egy ünnepi műsor. Akkoriban Erdélyben a szaloncukor, a narancs ritkaságszámba ment, de ezekért a műsorokért mindig kaptunk csomagot, amit gyerekként nagyon élveztem.

– *Saját hegedűd is volt akkor már?*

– Tizenöt éves koromig igen. De aztán, ahogy átjöttünk Magyarországra, nem hozhattam magammal. Hiába nem volt műkincs, de be kellett volna vizsgáltatni. Nagyon komolyan vették ezt akkoriban. A gyerekkori hegedűm tizenöt év múlva került vissza hozzám.

– *Hogyan jöttetek át Magyarországra?*

– Rendszerváltás volt, az 1990-es marosvásárhelyi események so-

rán, amikor Sütő Andrást is bántalmazták (megjegyzés: 1990. március 19-én a marosvásárhelyi magyarellenes pogrom idején az RMDSZ székházában kíméletlenül bántalmazták, egyik szeme világát elvesztette), azok közül a „vadromán” emberek közül jó párán édesapám beosztottjai voltak. A román nemzetiségű igazgatója édesapámnak telefonon jelezte az események kapcsán, hogy ne menjen be dolgozni. Ennek hatására kezdtek el a szüleim az átköltözésről gondolkodni.

– *Mikor jöttetek át végül?*

– 1991-ben. Hiába volt rendszerváltás, hiába telt el másfél év, nekünk úgy kellett átjönnünk, mintha kirándulnánk. Akinél felmerült a gyanú, hogy át akar költözni, azt leállították, elvették az útlevelét. A régi rendszer lenyomata még keményen élt. Emiatt pár táskával indultunk el. Édesapám előrejött, Pesten kezdett el dolgozni, édesanyámmal együtt hozzá „kirándultunk”, és itt maradtam vele. A bátyám otthon befejezte a líceumot, az öcsém még általános iskolás volt, tanulnia kellett. A családuknak megélhetése miatt nem folytathattam a középiskolát, dolgozni kezdtem tizenöt évesen. A tanulást folytatni a szekszárdi Garay-gimnáziumban tudtam, ott érettségiztem le, már családalapítás után, gyerekek mellett.

– *A rendszeres zenélés jó időre megszakadt?*

– Amikor középiskolás voltam még Erdélyben, kérdezték, ki tud hangszeren játszani, mert néptáncosok koreográfiáit kellett kíséreni. Jelentkeztem, és ekkor találkoztam először népzenevel, addig csak klasszikus zenét tanultam a

már említett másfél évben. Ezt követően volt egy hosszú szünet, egészen Barbara lányom kisiskolás koráig. Őt is hegedűre írtattuk, és a hegedűtanár unszolt, miért nem hegedülök én is, mert elárultam a gyerekkori emlékeket. Majd elhívott, hogy kísérjük a madoccai néptáncosokat, amiből végül az lett, hogy egyedül kellett helytállnom. Előszedni a régi tudásomat, megtanulni az új dalokat. Belekerültem a mély vízbe, ami olyan jól sikerült, hogy ott ragadtam. Igény volt egy táncosokat kísérő zenekarra, zenésztársakat kerestem.

Akkor csatlakozott hozzám Nemes Andris is, akivel ma is együtt zenélünk.

– *Eddig csak a hegedülésről beszéltünk, viszont gitározol is. Van esetleg másik hangszer is, amin játszol?*

– Azt mondta az egykori tanárom, aki megtanul hegedülni, az minden hangszeren tud majd játszani, amit akkor nem igazán értettem. Azóta rájöttem, hogy tudom, hol kell keresnem a hangokat. Nemrég kaptam egy felkérést, hogy játszunk fel egy zenei háttérrel. Nem tudtuk összeegyeztetni ehhez a zenésztársakkal az időpontot, no és akkor történt az, hogy felhegedültem, felbőgöztem és felbrácsáztam, pedig az utób-

bi kettőn nem játszom. Szükség esetén zongorán is elboldogulok. Azt mondják, hogy aki zongorán tanul meg először, annál nem működik ez.

– *A gitár hogyan jött képbe? Mostanában talán azt használod a legtöbbit.*

– Attól függ, hogy melyik zenekarról beszélünk. A Szaggató zenekarban a legtöbbit hegedű van a kezemben. De jól látod, mert ha azt nézem, hogy otthon mivel foglalkozom többit, akkor a gitár lesz az első.

– *A gitár előtérbe kerül az IDM zenekarban, ami a Paksi Református Gyülekezethez kapcsolódik.*

– Az a szív- és hitbéli otthonunk, a „szülőházunk”, de egy önálló zenekar. Más gyülekezetekhez, felekezetekhez is eljárunk zenélni, de mindig oda megyünk „haza”.

– *Ez a zenekar szinte családi zenekarként működik?*

– Két család zenekaraként kezdtük. Zenésztársam, Tóthné Hanol Franciska gyerekei is tagok, de ők most elkerültek vidékre tanulni, ritkán találkozunk. Franciskán és rajtam kívül Barbara lányom és Zoli fiam a tagja. Mostanában a Szaggatóban is a családom adja a zenekar gerincét. Azt vallom, hogy egy zenekar akkor működik igazán jól, ha a tagok között van egy összetartó erő a zenén kívül.

– *Nemcsak zenélsz, hanem dalokat is írsz. Mióta?*

– Első körben költők verseit zenésítettem meg, inkább dalaimok születtek. Ezekből több még most is bent van a koncertanyagunkban. Elsőként Ady jut eszembe. Emellett a gyülekezeti

nyári táborok voltak inspirálók, ahová sokszor új dallal, táborigazgatóval mentünk. Szinte minden táborban részt vettünk, és többször kaptunk felkérést dalszerzésre is. Annyi született, hogy mindre nem is emlékszem. Előfordult már olyan is, hogy más gyülekezet táborába mentünk zenélni, és megleptek minket azzal, hogy megtanulták egy dalunkat, azzal fogadtak. Felejthetetlenek az ilyen pillanatok.

– *Milyen meghatározó koncertélményed van?*

– Az IDM-mel az esélyteremtő Bárka táborokba járunk már évek óta zenélni. Ezekben a táborokban hátrányos helyzetű gyerekeknek, fiataloknak játszunk. A változatos programok keretein belül megismerkedhetnek a keresztény értékrenddel, akár a mi muzsikánkon keresztül. Minden csoport más hangulatú. Egyik alkalommal a koncert előtt felhívták a figyelmünket, hogy különösen problémás gyerekekre számíthatunk, ne lepődjünk meg, ha nem várt viselkedést tapasztalunk. Én nem adom fel könnyen, és olyannyira sikerült átbillenteni, megszólítani őket dicsőítő zenénkkel, hogy ha visszagondolok a koncertre, most is libabőrös vagyok.

– *Az ilyen élmények is hatnak rád az új dalok írására?*

– Azt gondolom, hogy azzal tisztelem meg igazán a közönséget, ha újra és újra frissítjük a műsorunkat. Sokszor a zenekar tagjai is nehezen fogadják ezt el, mert nehéz a régi bevált műsort elhagyni. Nekem viszont fontos, hogy mindig a soron következő közönségre szabjam a műsort, nem sablonok szerint dolgozom. A végén

mindig beigazolódik, hogy megéri a pluszbefektetés.

– *Könnyen születnek a dalok, vagy időnként megszenvedsz velük?*

– Jó kérdés! Van kezdeti, középső és végleges fázis. Olyan, mint egy könyv. Az elején, amikor még csak lassan bontakozik ki a történet, könnyű abbahagyni vagy újba kezdeni. Ha tovább olvasod a

könyvet, azaz csiszolgotod a dalt, felszínre kerül az érték, kincset találasz. Van, hogy nem tetszik benne valami szövegileg vagy zeneileg, ezek lassan letisztulnak. A lényeg, hogy az alkotói folyamatot nem szabad abbahagyni. A műszakozás miatt van, hogy keveset alszom, sokszor „kattognak a kerekek” a fejemben, ilyenkor spontán születnek új ötletek vagy tisztulnak le folyamatban lévő alkotásaim.

- *A zene pihentet is?*
- Kikapcsol, feltölt. Ha próbálok vagy gyakorlunk, az nekem pihenés.
- *Mit szeretnél megvalósítani a közeljövőben?*
- Az IDM zenekarral minél több helyre eljutni, lelki feltöltődést adni Isten dicséretén keresztül a már hívő és a még kereső embereknek.

A Szaggatóval a zenekartól megszokott jó hangulatú muzsikával kiszolgálni közönségünket koncertjeinkkel, népzenei estjeinkkel, egyes ünnepkörökhöz kapcsolódó műsorainkkal.

Nagy öröm számunkra, ha hazai közönségnek muzsikálhatunk. Paks Kultúrájáért díjaz zenekarként részesei, szereplői lehessünk városunk kiemelkedő eseményeinek.

Jót tesz a testnek és a léleknek

Vadai Zsuzsa | Fotó: saját archívum

Némethné Erzsike

– *Mikor kezdted az atomerőműves munkád?*

– Az erőműben 1984-ben a Pénzügyi Osztályon kezdtem dolgozni. Jó közösségbe kerültem, valamennyien fiatalok voltunk. Napjainkat minden reggel köszönéssel és egy mosollyal indítottuk. Nagyon sok feladatunk volt, de a vidámság és egymás munkájának a segítése észrevétlenül elrepítette a munkaidőt. Figyeltünk egymásra örömben és bánatban egyaránt. Ha probléma adódott, a kiváló közösségünk összetartott és megoldottuk, hiszen mindannyian tudtuk, hogy a becsületes és szorgalmas munkának van jövője.

Nagy szeretettel gondolkodom a 28 évre, amit az irodaépület 6. emeletén töltöttem.

– *Mit adott neked az erőmű?*

– Ha egy szóval akarnám kifejezni, akkor azt mondanám, a jövőt! 30 évesen, egy olyan vállalatnál kezdettem dolgozni, ahol garancia volt a megélhetésre, a biztonságra a jövőre nézve, és előre tudtuk tervezni az életünket a családjainkkal.

A dolgozó munkásévek után 2012-ben vonultam nyugdíjba, és kezdtem a megérdemelt nyugdíjas éveket!

Volt kolléganőimmel tartjuk a kapcsolatot, szívesen idézzük fel a régi kedves emlékeket.

– *A családotad bemutatnád?*

– Két gyermekem van, Tímea és Dorián, és nagy boldogságomra 4 unokám. Lányom a családjával Ócsényben él, Blanka lánya már elvégezte az egyetemet, a BMI közgazdasági tagozatát, és a napokban kezdi a munkát, de folytatja a tanulást is. Fia, Bálint az általános iskola negyedik osztályát kezdi az ősszel. Nagy sportkedvelő, szereti a focit, a kézilabdát,

próbálgatja magát a sportokban. Fiamnak két gyermeke van, Dávid fia Pakson él az édesanyjával. Kislánya, Hanna (13) Budapesten jár zenei tagozatos iskolába, hegedül, táncol a Bihari táncegyüttesben és a gyermekrádió kórusában énekel. Ők távol élnek tőlem, de napi kapcsolatban vagyunk. A családi ünnepek zömében nálam szoktak lenni. Jó összejönni és együtt lenni. Szokássá vált nálunk, hogy a születésnapos mondja meg, hogy mi legyen a menü, amit az esetek nagy részében a „Nagyi” készít el.

– Mivel töltöd napjaidat?
 – Nyugdíjasként még pár évig dolgoztam. A bakancslistámon régóta szerepelt, hogy megpróbálom, milyen külföldön munkát vállalni. Kimentem Németországba dolgozni, ahol egy idős hölgyet ápoltam másfél évig. Szabadidőmben sokat kirándultam a csodálatos Bajorországban. Kipróbáltam, hogy képes vagyok-e egy ilyen nehéz feladattal megbirkózni, amit sikerrel teljesítettem.

Szekszárdon élek, ahol van nyugdíjasklub, de a szívem, a volt kolléganők és ismerősök visszahúztak Paksra, és ott járok az erőmű nyugdíjasklubjába. Aktív és tartalmas programokkal biztosítják a nyugdíjasok szabadidejének eltöltését. Szívesen énekelek a nyugdíjasklubban, és jól érzem magam a vidám táncos programokon is.

A lányommal és Bálint unokámmal tagjai vagyunk egy evangélikus tőracsportnak, és minden hónapban egy vasárnap délutánján, 2-3 órát gyalogolunk Szekszárd vadregényes dombjai és szőlői között, közben sokat beszélgetünk, ami jót tesz a testnek és a léleknek. Pár óra elteltével frissen és fitten térünk haza. Nagyon szép ez a kis város!

A városunkban is van senior táncsoport, és amikor csak tudok, szívesen elmegyek táncolni, amit egy jó kis közösségben tehetek.

– A madarak csiripelték, hogy nyugdíjasként kitanultál egy új szakmát.

– Amikor Németországból hazajöttem, akkor határoztam el, hogy mélyebben belevetem magam a masszírozás tudományába. Beiratkoztam egy svédmasszázs-tanfolyamra, ahol egy új világgal ismerkedtem meg. Nagyon élveztem a

tanulást, a gyakorlatokat, és szellemileg teljesen felfrissültem. Fiatalon egészségügyi iskolába jártam, mely tudásom ismét felszínre került, és volt, amire építeni tudtam az újonnan tanult ismereteket. Sikeres vizsga után megvettem a masszázst, és ha egy barátom vagy a családom tagja kéri, segítem őket felfrissülni. Egy jól végzett svéd masszázs után felszabadultnak érzi magát az ember, úgy érzi magát a páciens, mintha lebegne, könnyebb lenne a teste. Ha ezt elértem a masszírozással, már boldoggá tesz, hogy érdemes tanulni, új ismereteket szerezni még a nyugdíjasoknak is!

Nyugdíjba vonult kollégáink

2020. július

Antal Katalin technológus ÜVIG
VEFO VEO

Forray János berendezéstechnikus
MIG MFO GMO

Horváth György rendszertechnológus
MIG RTFO RTO

Pelcz Istvánné humánpolitikai előadó
MTIG HUFO MSZO

Szöts Istvánné koordinátor MTIG
TSZFO IKSZO

„Próbálom egy kicsit jobbá tenni a világot”

Orbán Ottilia | Fotó: Bodajki Ákos

Bármilyen munka alkalmas arra, hogy valaki megtalálja magát benne. Van, aki el se tudja képzelni, hogy irodában dolgozzon, más pedig az önálló munkát tartja túl nagy tehernek. Mind különbözőek vagyunk, különböző vágyakkal, álmokkal, képességekkel. Legyen szó pénztárosról, takarítóról, tanárról, virágkötőről, orvosról, informatikusról, vezérigazgatóról, könyvelőről vagy egy atomerőműves mérnökről. Spiesz Csabával, az Irányítástechnikai Műszaki Osztály berendezésmérnökével beszélgettem az online térben az ő általa választott munkájáról, és megosztja velünk emlékeit a kezdeti időszakról, amire már csak kevesen emlékezhetnek az itt dolgozók közül.

– *Mióta dolgozol az erőműben?*
– Idén lesz 35 éve, hogy 1985. szeptember 4-vel megkezdődött a „munkakönyves” munkaviszonyom az első munkahelyemen: a Villamos Erőmű Tervező és Szerelő Vállalatnál (VERTESZ).

– *Itt kezdődött a pályafutásod. Hogyan jellemeznéd ezt a kezdeti időszakot? Mit jelentett akkor számodra atomerőműben dolgozni?*

– Nagyon fiatal voltam. Dekádós (8 munkanap, 6 pihenőnap) munkarendben dolgoztunk, ami egy fiatal számára nagyon hosszúnak tűnt kora reggeltől késő délutánig. A 3. és a 4. blokk építkezése, üzembe helyezése zajlott. Voltak nehéz időszakok, de mindenki egy irányba mozdult, hogy elkészüljön a MŰ! A problémák görgetésére nem volt idő, mert a szekérnek egy irányba kellett haladnia. Az idősebb (és bölcsebb) kollégáktól nagyon sokat lehetett tanulni. Sok olyan kollégám volt, akik más erőmű építkezésén már dolgoztak, és jelentős szakmai tapasztalattal érkeztek.

– *Voltak-e valamilyen – akár pozitív, akár negatív – szempontból különösen emlékezetes események, történetek a kezdetekből?*

– Nagyon sok emlékezetes esemény történt, de talán egy-két rövid történet. A legelső esemény a Paksi Atomerőmű Vállalathoz (PAV) kapcsolódik. Eredetileg úgy volt, hogy a PAV-hoz mentem volna dolgozni, és már az utolsó lépés következett: munkaköri alkalmassági döntés. Az akkori üzemorvos felfigyelt arra a tényre, hogy még nem voltam 18 éves. Így nem tudtak felvenni abba a munkakörbe, amiben megegyeztünk. Sugárveszélyes munkakörbe tartozott. Szerencsémre a közeli VERTESZ-nél volt felvétel.

A másik történet a VERTESZ-es időszakhoz tartozik, és az elmúlt pár hónap pandémiás korlátozásai kapcsán jutott eszembe. A jelenből visszatekintve sok fiatalnak hihetetlennek tűnhet. A „nyugatra” (NSZK-ba) nem lehetett egyszerűen kiutazni. Az utazásunk előtt nem sokkal derült ki, hogy csak úgy lehet, ha a munkahelyemről is beszerzek egy hozzájárulást eh-

hez. Egy kis kapkodás meg izgulás azon, hogy a hivatal hogyan dönt. Szerencsére egy jó kis kirándulás lett belőle. Aztán eltelt pár év, leomlott a vasfüggöny, és teljesen eltűntek ezek a dolgok.

– *Szóval a kezdeti nehézségeket követően hogyan alakult a pályád a későbbiekben?*

– A türelem rózsát terem. 1987. július 2-án felvettek a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. A Turbinaosztályra kerültem, amelynek Sztrida Ferenc volt az osztályvezetője. Orbán Bandi „bával” egyeztettem, és ügyeletes lakatosként a 4. blokkra kerültem. Mindeközben elvégeztem a szükséges belépőképzéseket és a turbinagépészeti tanfolyamot. Aztán eljött 1988 augusztusa: 1988-tól 1990-ig a sorkatonaság egy kis időre megszakította az erőműves munkaviszonyomat. Számomra ez volt az az időszak, amikor egy szocialista nagyvállalattól búcsúztam, majd 1990 februárjában visszatérve már megtörtént a rendszerváltás. Szerettem volna a katonaság előtti 3 műszakból állandó délelőttös

munkarendbe kerülni. A Turbinaosztályról elengedtek a Műszerkarbantartási Osztályra műszerésznek.

Közben elvégeztem több – a cég által munkaidőn kívül indított haladóbb szintű – informatikai képzést. Majd 1999 és 2000 között a pécsi Zipernowsky Károly Gépésztechnikum levelező szakán a gépésztechnikusi képzés következett. A technikusai képzettséggel rövid időn belül sikerült a Munkatervezési Osztályra előkészítő technikusként elhelyezkednem, majd újabb tanulmány következett, és 2015-ben mérnök-informatikusként végeztem. Jelenleg az Irányítástechnikai Műszaki Osztályon berendezésmérnöki munkakörben dolgozom.

– *A munka után mindenki próbál kikapcsolódni valahogy, leeresztetni a felesleges „gőzt”. Nálad hogy működik ez?*

– Családommal Pakson lakunk egy családi házban. Feleségem, Judit gazdasági vezető egy paksi vállalatnál, valamint ügyvezető a 23 éve alapított saját cégünkben (könyvelőiroda), ahol munkaidőmön kívül én biztosítom vállalkozásunk zavartalan működéséhez szükséges feltételeket (pl. az informatikai rendszer üzemeltetése).

Két felnőtt gyermekünk van: Bianka 22 éves, és a Közszolgálati Egyetemen tanul Budapesten. Levente 18 éves, és most érettségizett. Ő sportvonalon szeretné az egyetemi tanulmányait ősszel elkezdni.

Szabadidőmet igyekszem mindig tartalmasan eltölteni. Kikapcsolódásképpen szeretek zenét hallgatni, könyvet olvasni, fotózni, egy-egy jó filmet megnézni

és kertészkedni. Igyekszem az egészségemre vigyázni, amiben nagy segítség a rendszeres futás, lovaglás, kerékpározás, túrázás, közös kutyasétáltatás.

– *Ha visszamennél az időben, akkor ugyanezt az utat járnád be? A fiatalkori énedre gondolsz. Ide jönnél dolgozni az atomerőműbe?*

– Biztos lehetne apróbb finomításokat tenni, de igazából semmit nem változtatnék. Ugyanezt az utat választanám. Számomra sokat jelent, hogy a mai napig tartó folyamatos tanulásommal lépésről lépésre sikerül előre haladni. Hálás vagyok mindazért a sok-sok jó kollégáért, vezetőért, akikkel együtt dolgozhattam és dolgozhatok! Nagyon sokat köszönhetek mindazoknak az embereknek, akikkel találkoztam az elmúlt évtizedekben.

– *Azt hiszem, az egyik legfontosabb dolog az életben, ha folyamatosan dolgozunk azon, hogy a munkánk örömet okozzon. Neked mi erről a véleményed?*

– Valóban! Nagyon fontosnak gondolom, hogy örömet találjunk a munkánkban, hiszen az életünk közel 1/3-át a munkahelyünkön töltjük, és nem mindegy, milyen minőségben. Úgy vélem, ha nem érzem magam jól valahol, akkor az előbb vagy utóbb beteggé tesz. Én mindig nyitott voltam a hasznos és értelmes dolgok elsajátítására.

Ha valamiről nem volt ismeretem, akkor utánaolvastam, vagy olyan emberhez fordultam segítségért, aki tudott segíteni. A szakma szerezete elengedhetetlen!

– *Mi a legfontosabb dolog az életedben?*

– Első helyre mindig a család kerül. Az elmúlt években sok – nem a szakmámhoz kapcsolódó – hasznos dolgot tanultam szabadidőmben, és a tanultak alkalmazásával mindennap azon vagyok, hogy azok az emberek, akikkel együtt élek, dolgozom, vagy nap mint nap találkozom, egy picit vidámabbak, egészségesebbek és boldogabbak legyenek. Szóval, próbálom egy kicsit jobbat tenni a világot.

Kissné Farsang Erika | Fotó: saját archívum

Nevem: **Kurucsó Soma**

Születésem helye, ideje: Baja, 2020. február 25.

Születéskori súlyom: 3250 g

Hosszúságom: 52 cm

Testvérem: Panna, 3 éves

Anya: Kurucsó-Mérgecs Dóra, a Magyar Államkincstárnál
illetmény-számfejtési referens

Apa: Kurucsó Sándor, a Reaktorosztályon reaktoroperátor

Nevem: **Dömötör Dénes**

Születésem helye, ideje: Szekszárd, 2020. április 25.

Születéskori súlyom: 3450 g

Hosszúságom: 57 cm

Testvérem: Léna, 4 éves

Anya: Óri Enikő, a Beszerzési Osztályon logisztikai szakértő

Apa: Dömötör Tamás, a Turbina- és Forgógép-karbantartó
Osztályon karbantartó lakatos

Nevem: **Féhr Zelina**

Születésem helye, ideje: Budapest, 2020. május 20.

Születéskori súlyom: 2850 g

Hosszúságom: 52 cm

Testvérem: Zente, 3 éves

Édesanya: Nemes Nikolett, vállalkozó

Édesapa: Féhr Dávid, a Turbinaosztályon turbinaoperátor

Nevem: **Lacza Bence**

Születésem helye, ideje: Pécs, 2020. május 26.

Születéskori súlyom: 1820 g

Hosszúságom: 44 cm

Testvérem: Tamás, 2 éves múlt

Anya: Lacza-Doma Ágnes, a Vitafoam Kft.-nél irodavezető

Apa: Lacza Tamás, a Radioaktív hulladék-kezelési Osztályon
folyékony radioaktív hulladék-kezelő

Nevem: **Ledenyák Maja**

Születésem helye, ideje: Budapest, 2020. június 3.

Születéskori súlyom: 2600 g

Hosszúságom: 50 cm

Első gyermek vagyok a családban.

Apa: Ledenyák Martin, Nemzeti Sportközpontok, Budapest
üzemeltetési projektmenedzser

Anya: Ledenyák-Nikl Olga, a Jóléti Osztályon csoportvezető

Nevem: **Marusa Nándor**

Születésem helye, ideje: Szekszárd, 2020. június 7.

Születéskori súlyom: 3520 g

Hosszúságom: 53 cm

Testvéreim: Milán 5 éves, Eszter 3 éves

Anya: Marusa Zsuzsanna, a Tolna Megyei
Kormányhivatalnál ügyintéző

Apa: Marusa Andor, a Dozimetriai Osztályon
csoportvezető

Nevem: **Faragó Vendel**

Születésem helye, ideje: Szekszárd, 2020. június 20.

Születéskori súlyom: 2780 g

Hosszúságom: 53 cm

Anya: Ispán Éva Anikó, természetgyógyász

Apa: Faragó Zsolt, az Irányítástechnikai Üzemviteli
Osztályon művezető

Gyászközlemény

Schmidt Ferenc (1954–2020)

2020. március 31-én, életének 66. évében elhunyt Schmidt Ferenc, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. nyugdíjasa. 1954. április 16-án született Pakson. 1978. március 6-án vették fel a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. A kezdetektől részt vett az Atomerőmű Sportegyesület szakosztályának munkájában is, ahol intézőként dolgozott 2012-ig. 2007. december 30-án történő korengedményes nyugdíjazásáig a Híradástechnikai Osztályon dolgozott műszerész munkakörben.

Temetése 2020. május 22-én volt, ahol családja, barátok, ismerősök, volt munkatársak vettek tőle végső búcsút.

Antal János (1945–2020)

2020. június 1-jén, 75 éves korában elhunyt Antal János, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. nyugdíjasa. 1945. március 9-én született Ózdon. 1982. január 27-én vették fel a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. 2001. december 30-án történő korengedményes nyugdíjazásáig

a Reaktorosztályon dolgozott KÜV-operátor munkakörben.

Temetése 2020. június 12-én, Pakson, a Fehérvári úti temetőben volt, ahol családja, barátok, ismerősök, volt munkatársak vettek tőle végső búcsút.

Kissné Farsang Erika | Fotó: saját archívum

Pintér József (1952–2020)

2020. június 19-én, életének 68. évében elhunyt Pintér József, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. nyugdíjasa. 1952. január 13-án született Pakson. 2006. október 27-én vették fel a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. 2011. június 30-án történő korengedményes nyugdíjazásáig a Technológiai Oktatási Osztályon szervező munkakörben dolgozott.

Temetése 2020. július 3-án, Pakson, a Kálvárián volt, ahol családja, barátok, ismerősök, volt munkatársak vettek tőle végső búcsút.

Acsádi Sándor (1944–2020)

2020. július 5-én, 76 éves korában elhunyt Acsádi Sándor, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. nyugdíjasa. 1944. január 4-én született Faddon. 1980. július 1-jén vették fel a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. 2001. május 3-án történő korengedményes nyugdíjazásáig a

Rendészeti Osztályon dolgozott eszköz- és költséggazdálkodó munkakörben.

Temetése 2020. július 21-én, a faddi temetőben volt, ahol családja, barátok, ismerősök, volt munkatársak vettek tőle végső búcsút.

Majchrák János (1943–2020)

2020. július 10-én, életének 77. évében elhunyt Majchrák János, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. nyugdíjasa. 1943. január 23-án született Budapesten. 1986. január 1-jén vették fel a Paksi Atomerőmű Vállalathoz. 2000. december 30-án történő korengedményes nyugdíjazásáig az Építészeti és Szakipari Szerviz Osztályon dolgozott koordinátor munkakörben.

Temetése 2020. július 31-én, a bölcskei katolikus temetőben volt, ahol családja, barátok, ismerősök, volt munkatársak vettek tőle végső búcsút.

Az atomerőmű dolgozói megőrzik elhunyt munkatársaik emlékét.

Extrémítások az etikában és az arany szabály

Prancz Zoltán | Fotó: stock.adobe.com

Napi tapasztalat, hogy milyen sokféle etikai vélekedés lát napvilágot, más szóval, hogy az emberek gyakran mennyire eltérően ítélik meg, hogy morálisan mi helyes és mi helytelen. Ez a különbözőség még inkább szembeötlő, ha végigtekintünk a letűnt korzakokon és civilizációkon. Olyan extrém jelenségeket láthatunk, amelyeket egykor mégis elfogadhatónak, sőt erkölcsileg jónak tartottak. Például az elsőszülött gyermekek feláldozása (olykor brutális kegyetlenséggel), a háborúban legyőzött ellenfél mintegy győzelmi ceremóniaként történő lemészárlása, az elítéltek büntetésének kiterjesztése a családtagjaira (ami esetenként kiirtásukat jelentette), a kultikus prostitúció, a kannibalizmus vagy éppen az inkvizíciós perekben a vallomások kínzással történt kicsikarása feltehetőleg a legtöbbször ma viszolygást és kibékíthetetlen ellenérzéseket kelt.

A 16. században élt Montaigne összeszámolta, hogy már az antik szerzők is több mint 200 meghatározást adtak az erkölcsi jóra (és ez a szám csak növekszik, ha hozzávesszük a nem kifejtett, hanem például a mitológiai történeteken keresztül sugalmazott erkölcsi ideálokat, valamint azokat, amelyek az antikvitás után keletkeztek). Az itt húzódnó problémát Moore 1903-ban megjelent nagy hatású műve, a *Principia Ethica* is élére állítja, az erkölcsi jó meghatározásának logikai buktatóit fejtegetve.

Joggal merül fel tehát a kérdés, hogy mitől jó az erkölcsi jó, azaz mi adhat elsőbbséget ilyen vagy olyan etikai normáknak. Létezik-e valamilyen szabály, illetve rendezőelv, ami utat mutat ebben a

sokféleségben, vagy legalább biztosabb támpontot nyújt erkölcsi döntéseink meghozásához, mint a hagyomány, a szokás vagy a tekintélyelv? Másképpen fogalmazva: megalapozhatók-e mélyebben akár az olyan fundamentális normák, mint például az ölés, a lopás vagy a hazudás tilalma, túl azon, hogy nem illik, hogy nem szokás, vagy hogy büntetés jár értük?

Kant, az újkor egyik meghatározó gondolkodója e kérdésben elmélyedve írta le híres kategorikus imperatívuszát (a feltétlen parancsot): „Cselekedj ama maxima szerint, melyet követve egyúttal azt is akarhatod, hogy maximád

általános törvény legyen.” A kissé kacifántos megfogalmazás lényege, hogy csak akkor ölj, lopj, hazudj stb., ha azt szeretnéd, hogy ezeket mindenki hasonlóképpen elkövetesse, azaz akár veled is megtehesse. A kategorikus imperatívusz tehát nem konkrét eti-

kai követelményeket szögez le, hanem egy olyan általános szabályt kínál, ami mindenkinek segít abban, hogy maga állapítsa meg a konkrét normákat. Nagyszerűségét jelzi, hogy ha valóban következetesen alkalmazzák, akkor a megannyi egyedi vélekedés lényegileg egy irányba mutat, és többek között az ölés, a lopás és a hazudás tilalmához vezet.

Kant gondolata azonban nem új. Jézus Krisztus közel kétezer évvel ő előtte már egyszerű szavakkal, arany szabályként tanította: „Amit akartok azért, hogy az emberek veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek velük.”

NYÁRI ÉLET Érzés

JÁTSSZATOK VELÜNK AUGUSZTUSBAN AZ
ATOMERŐMŰ INSTAGRAM-OLDALÁN!

A játék részleteit Facebook-oldalunkon a Jegyzetek menüpontban találjátok.

